

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“



Priester op zijn troon

De HERE heeft gezworen en het berouwt Hem niet: „Gij zijt priester voor eeuwig naar de orde van Melchizedek“.

(Psalm 110 : 4).

Het komt ons voor, dat het in deze 110e psalm niet bepaald „priesterlijk“ toegaat. Vijanden worden onderworpen, de voet van Christus op hun nek gezet, gekroonde en ongekroonde hoofden vallen in het stof, en heel de wereld schijnt wel één groot slagveld te worden: Hij zal het immers vol dode lichamen maken.

Onder „priesterlijk“ verstaan we doorgaans toch iets liefelijks, en als er bloed moet vloeien, dan toch niet van vijanden.

Als vers 4 niet ook in de psalm stond, we zouden nooit op de gedachte komen, om hier de verhoogde Christus als **Priester** te zien. O zeker, wel als **Koning**, maar als **Priester**, neen. Daarvoor vloeit hier teveel bloed van vijanden.

Toen Davids handen met bloed bevlekt waren, vanwege de vele oorlogen met zijn vijanden, mocht hij de Tempel niet bouwen. Zijn zoon Salomo, de vredevorst, zou dat mogen doen. Niet David, de krijgsheld.

Maar bezingt psalm 110 niet de opgevaren Christus als Krijgsheld? Hoe zal Hij dan als Priester kunnen dienen in het Heiligdom des Allerhoogsten?

En toch staat het er. Als iets volkomen ongedachts en onverwachts. En juist dáárom met Gods eed bekrachtigd. Want wanneer zweren we doorgaans? Als de mensen ons ongelovig aankijken. Als onze woorden hen ongehoord en ongelooflijk voorkomen.

De eerste hoorders van dit lied hebben natuurlijk gedacht aan een **vorst** uit Davids huis. Dat lag voor de hand. Maar wat **niet** voor de hand lag was, dat deze vorst ook **priester** zou zijn op zijn troon. Want dat kon niet en dat mocht niet: dat iemand die niet afstamde van Levi en Aäron priester kon worden. Je moest priesterbloed in de aderen hebben. En wat helemaal niet mocht en kon was dat een **koning** tegelijk **priester** was. De ambten werden onder Israël streng gescheiden gehouden. De wet verbood het eenvoudig, dat dezelfde persoon koning en priester was. Niet dat beide ambten niet tot heil en zegen van het volk waren, o zeker, dat wel. Maar de dragers van die ambten waren zondige mensen. En konden zoveel bederven aan de ambtsbediening. En dan wordt het bederf van het beste het sléchtste.

De HERE heeft nu deze risico zoveel mogelijk willen „spreiden“... door de ambten niet te verenigen in één persoon. En zo was dan het werk van de priester streng gescheiden van dat van de koning.

De koning staat in dienst van de **gerechtigheid**, en de priester staat in dienst van de **liefde**. Zo is het vaak gezien en gezegd. Maar dan vergeet men, dat koning als handhaver der gerechtigheid een gave is van Gods liefde, waardoor het leven bewaard wordt voor chaos en ondergang. En dat de priester in zijn offer voor de zonde ten diepste toch aan de gerechtigheid Gods voldoet, zo goed en zo kwaad hij dat kon in die schaduwachtige eredienst!

En nu komt daar deze psalm van David. Maar het was openbaring **Gods**. Want dat 4e vers komt zo maar niet uit Davids dichtader, maar is vrucht van de Geest der inspiratie.

Er moet een eed van God bij te pas komen, zó ongelooflijk klinkt het ook David in de

oren. Want wat zegt de HERE daar tegen die vorst uit Davids huis? „Gij zijt priester in eeuwigheid“.

Hoe kan dat nu? Deze vorst uit Juda's stam past toch niet in de orde van Aäron? Neen, maar Hij zal ook geen priester zijn naar de ordening van Aäron, maar naar de ordening van **Melchizedek**.

Want hoe was nu deze Melchizedek priester des Allerhoogsten? Niet dank zij geboorte uit een priesterlijk geslacht. Hij had geen druppel priesterbloed in zijn aderen. Neen, maar hij was het **geworden** zo maar, krachtens goddelijke roeping en aanstelling, zo maar, krachtens Gods welbehagen. Hij stak het hoofd omhoog en mocht de priesterkroon dragen, maar hij zei tegen zijn vader en moeder: niet door u, maar door Gods eeuwig welbehagen ben ik priester.

En deze Melchizedek is ook priester **gebleven**. Hij is nooit met emeritaat gegaan; hij heeft het priesterambt ook nooit overgedragen aan een opvolger, aan zijn zoon eventueel. Ook de dood heeft daar geen einde aan gemaakt: hij was priester en blééf priester, in der eeuwigheid. God dienende in heerlijkheid!

Terwijl dus het priesterschap naar de orde van Aäron door de **dood** telkens onderbroken werd en dan weer op anderen overgedragen moest worden, die dan weer op nieuw begonnen, wordt het priesterschap naar de orde van Melchizedek **eeuwig geprolongeed**.

En nu verstaan we, dat onze ten hemelgevaren Christus geen priesterschap ontving naar de orde van Aäron. Daar is Zijn priesterschap te heerlijk voor. Het breekt aan alle kanten buiten de perken van afkomst en dood, van dat priesterschap der schaduwendienst.

Ook Christus heeft geen priesterbloed in de aderen. Ook Hij is priester krachtens goddelijke roeping en aanstelling. En al heeft Hij geen **priesterafkomst**, Hij heeft de **priesterGeest**, niet met mate!

En ook voor Hem maakt de dood geen einde aan zijn priesterschap. Hij zou het trouwens aan geen mens kunnen overdragen. Hij kan toch tegen geen mens zeggen: zet gij voort wat Ik begonnen ben? Wie zou daartoe in staat zijn en zo ja, hoe armzalig zou dan ook **Zijn** priesterwerk zijn!

Maar het was zó heerlijk en zo volkomen, dat het zelfs heel die voortzetting van geslacht op geslacht in Aärons geslacht totaal overbodig heeft gemaakt.

Is het tempelgordijn in de tempel van Jeruzalem niet gescheurd van boven naar beneden, omdat Christus voor ons de weg gebaad heeft van beneden naar boven, tot in Gods hemels heiligdom?

En nu blijft **Hij** priester in eeuwigheid. Om in de hemel te kunnen voleindigen wat Hij op aarde volbracht. Hij gaat nu zijn Vader zijn offer voordragen. Hij gaat zijn Vader zijn volk opdragen. En zo bloeit nu eeuwig de priesterkroon op het hoofd van Davids grote Zoon!

Priester op zijn troon.

De twee ambten, die vanwege de zondigheid der ambtsdragers altoos gescheiden moesten blijven, kunnen nú zonder enig risico in déze Ambtsdrager gecombineerd worden tot volle heilsontplooiing! In elk ander geval zouden we zeggen: vloeit daar geen bloed uit? Maar hier behoeven we niet bang te zijn voor een fiasco: er heeft al bloed gevloeid. En juist dáárom durft de HERE er wel een eed op te doen, — zó zeker weet Hij dat het Hem nooit berouwen zal deze Koning ook Priester gemaakt te hebben.

Maar blijft het evengoed geen vreemde zaak, een priester op een troon? O zeker, één keer per jaar moet de Paus van enkele arme sloebers de voeten wassen, maar dat is maar een armzalige demonstratie, een goedkoop gebaar, dat niets afdoet van het feit, dat in Rome een **priester** zich alle kerkelijke en wereldlijke **macht** heeft aangematigd.

Ja, een priester wil wel koning worden, maar een koning priester, is dat niet vreemd en is dat geen degradatie?

Maar psalm 110 bezingt de **Grote Promotie** van onze Here Jezus! En het mooiste moment van die Promotiedag is niet als Hem de **scepter** wordt gereikt, maar als Hem de **priesterkroon** op de slapen wordt gedrukt. Want dán zweert de HERE, niet bij de scepter.

„Gij zult Priester zijn in eeuwigheid“, — dat is Promotie!

Hebben we geen wondere Koning?

Hij rijdt op een ezel, laat zich kruisigen en vervolgens promoveren tot priester!

Maar wij weten nu, dat dat eeuwig priesterschap het **hart** is van zijn koningsheerschappij. Nú weten wij dat het in Zijn wereldregime allemaal draait om dat priesterschap. En dat het in de betoning van zijn gerechtigheid ook allemaal gaat om de **liefde**. Want de dag van zijn toorn is de dag van de wreke zijner gekrenkte liefde.

Ja, we hebben een heerlijke Koning!

Priester op zijn troon!

C. P. Plooy.

Spanningen in de Kerk

XVI

Een kerkelijke wereld vol beroering

Zijn we ons wel voldoende bewust in welke geestelijke en kerkelijke situatie we in Nederland — en daarbuiten — leven?

Ieder mens is van nature geneigd vooral op zichzelf en het eigen levenskringetje te letten. Vooral waar het betreft het geestelijke en het kerkelijke leven. Speciaal geldt dat van ons, predikanten: De „gewone“ leden der kerk komen ten gevolge van hun beroep veelal intensief met mensen van allerlei geloof en richting in aanraking. Pre-

dikanten leven helaas meestal uitsluitend in de eigen kleine kring van de kerkgenoten. Wat daarbuiten voorvalt kennen ze dan alleen uit krant of boek. En die geven nooit het echte, levende contact: de voorwaarde voor het echte kennen.

Het is evenwel nodig als brood goed te weten wat er in het geestelijke en kerkelijke leven om ons heen gebeurt. Want dat werkt ononderbroken, over 't algemeen geluidloos en onopvallend, en daardoor te krachtiger in op de leden van de eigen kerk. Het krachtigst als zij er zelf niets van beseffen. Men is dan al heel gauw geleide en slachtoffer, zonder dat men het zelf merkt.

We willen een paar opmerkingen maken over de genoemde situatie. Die komen inderdaad nu alleen maar door de krant naar de lezers toe. En ze vertonen daar alle gebreken van. Maar in een krant kun je de mensen alleen maar dóór de krant bereiken.

* * *

Als men een beetje aandachtig let op wat rondom ons geschiedt vallen onmiddellijk een paar dingen op.

Vooreerst het steeds in kracht en omvang toenemende oecumenische streven.

Dat de gelovigen elkaar zoeken waar en zoveel dat maar mogelijk is is prachtig. Maar het moderne oecumenische streven is vóór alles geconcentreerd op de relatie tussen de bestaande kerkelijke denominaties. En het einddoel ervan is dat deze kerkelijke denominaties één worden. De grondslag ervan is uiterst vaag en mag door alle deelnemende kerken zó uitgelegd worden als ze dat willen. De éénwording der kerken moet voorts geschieden zowel op nationaal en internationaal niveau. De internationale organisatie van de moderne oecumenische beweging, zoals die belichaamd is in de Wereldraad van Kerken, is reeds zo machtig geworden, dat men daarvoor een enorm paleis moet bouwen in Genève.

In de gedachtensfeer van dit oecumenische streven zijn de gesprekken tussen de vertegenwoordigers der verschillende denominaties, of beter gezegd: tussen de vertegenwoordigers van de **synoden of besturen** der onderscheiden denominaties uitermate belangrijk. Ja ze zijn feitelijk het belangrijkste van wat er op het gebied van de éénwording der kerken kan worden gedaan. Men kijkt daarom ook met zo grote spanning naar wat er over een gesprek tussen de **synodale** deputaten van de gebonden en vrijgemaakte kerken zal worden besloten.

Van heel zo'n wereldorganisatie en van een in een machtige organisatie gekanaliseerde éénheid weet de Schrift evenwel niets.

Maar desondanks wordt het streven ervan op een ongelofelijk energieke en effectieve wijze gepropageerd. De grote dagbladen, ook de christelijke, plaatsen als het enigszins mogelijk is het kerkelijke nieuws in dit oecumenische kader en spreken erover als iets dat zonder meer uit het elementair christelijke leven voortvloeit.

Men kan zonder vrees voor overdrijving zeggen, dat men in de „grote” kerken leeft onder de hypnose van de moderne oecumenische beweging. Oecumenisch willen en werken schijnt soms zelfs het een en het al van het leven des geloofs te zijn. En wie in de kerk een taak heeft dient zich dat heel scherp te realiseren. Vooral ook dat speciaal jonge mensen heel gauw en intensief onder de bekoring van dit streven komen.

* * *

Een ander verschijnsel, dat onze aandacht moet hebben is voorts de buitengewoon sterke groei van de rooms-katholieke macht en invloed in ons vaderland. Op elk gebied, in politiek, wetenschap, kunst, het sociaal-economische leven is die te merken. Zo veel mogelijk geruisloos maar zeer krachtig en planmatig dringt de roomse kerk en daarmee de roomse macht het volksleven in.

Het is een bekend feit, dat als b.v. ergens een boerderij te koop is deze meestal door een roomse wordt gekocht. In verschillende dorpen hebben de roomsen het z.g. „apostolaat van de aanwezigheid” in praktijk gebracht. Dat wil zeggen: er gaan daar enkele kloosterlingen wonen, die in de dorpsgemeenschap ingaan en door hun aanwezigheid, hun vriendelijkheid en hulpvaardigheid goodwill jegens de pauselijke kerk kweken. Hetzelfde geschiedt door de ziekenhuizen, die soms in uitgesproken protestantse streken werden gebouwd. Het aantal bedden in deze zieken-

Abonnementen s.v.p. bij vooruitbetaling door storting op giroreken. 233117 t.n.v. Drukkerij Steenberg, Zeist, met vermelding voor „Opbouw”.

Abonnementsprijs: f 5.- p. halfj. - f 10.- p. j. Studenten abonnement f 6.- per jaar.

Losse nummers 25 cent. Buitenland: f 6.25 per halfjaar - f 12.50 per jaar.

huizen is absoluut en procentueel veel en veel hoger dan van de protestantse. Het schijnt dat onze roomse landgenoten over bijna onbeperkte geldmiddelen beschikken! Wat de Hervormde kerk in een geweldige breed opgezette actie éénmaal voor kerkbouw bijeenbracht wordt door wat de roomsen doen ver en ver overtroffen.

Het is voorts een bekend feit, dat de roomse leiders er op rekenen dat de roomse volksgroep over niet al te lange tijd de absolute meerderheid van ons volk zal vormen. Het heeft er alle schijn van, dat dat inderdaad geschieden zal. Want terwijl de roomsen bij de verkiezingen van 1959 31.59% van het totaal der uitgebrachte stemmen op hun lijsten verenigden, bezochten reeds 43.2% van alle schoolgaande kinderen rooms-katholieke scholen! Dat is in ieder geval al dicht bij de 50%. Het ziet er dus voor de roomsen zeer gunstig uit.

* * *

Een geheel ander beeld vertoont de Ned. Herv. Kerk. De teruggang daarvan is angstwekkend. In 1899 omvatte zij nog 48.41% van de bevolking. In 1947 was dat gedaald tot 31.05%. (De Roomse kerk klom in die tijd van 35.07% tot 38.48). En sindsdien is de teruggang steeds voortgegaan. De cijfers ten aanzien van het kerk- en het avondmaalsbezoek zijn ontstellend laag. Een tijd geleden kreeg ik verschillende getallen daaromtrent onder ogen! Ik zal er enkele noemen.

Eerst van Amsterdam. In 1899 vormden de leden der Herv. Kerk van Amsterdam 49.5% der bevolking. In 1947 was dat 19%. De bevolkingsgroep, welke tot geen kerk behoort, groeide in die tijd van 5.9% tot 45.2%! In 1957 telde de Herv. Kerk van Amsterdam 191.000 leden. Dat wil zeggen: 41.000 belijdende leden, 61.000 doopleden en 89.000 z.g. geboorte-leden, d.w.z. kinderen van belijdende of doopleden die **niet** gedoopt zijn, maar toch tot de leden der kerk gerekend worden. Ik geef nog een paar andere cijfers. En wel van de jaren 1946 en 1956. Gedoopt werden in die jaren resp. 521 en 340 kinderen en volwassenen, belijdenis werd afgelegd resp. door 1372 en 635 personen, huwelijken werden er gesloten 521 en 340.

Wat het kerkbezoek betreft — Amsterdam heeft vijf en twintig predikantsplaatsen — in 1957 kwamen 'smorgens gemiddeld 6 à 7000 mensen in de kerk, des avonds ± 1700.

En nu nog enkele cijfers van Haarlem. De Herv. Kerk van Haarlem telt ongeveer 25.000 leden. Ik laat weer enkele bijzondere opgaven volgen. Het eerste getal is dat van 1947, het tweede van 1957. Kerkgangers zondag 2500 — 1250; dopelingen 360 — 149, huwelijksinzegeningen 76 — 49; nieuwe lidmaten (door belijdenis) 242 — 74. Men ziet het: over heel de linie een teruggang van ongeveer 50% of meer. En dat betreft nog wel de kern, de meelevende kern der gemeente!

Onlangs hebben we in de Persschouw kunnen lezen hoe uiteindelijk één richting, één nuance, die der Midden-orthodoxie, in de Herv. Kerk de lakens uitdeelt. Dat wil zeggen: die nuance die het meest door Karl Barth's theologie werd beïnvloed en al meer de doorbraak in praktijk brengt. We hoorden ook hoe fel de kritiek op en de spanningen rondom het conflict met Prof. Smits zijn geworden. De Gereformeerde Bond handhaaft zich evenwel nog steeds en schijnt zelfs sterker te worden.

Het wordt met deze feiten voor ogen toch wel aanmatigend als de Herv. Kerk zich de volkskerk blijft noemen. Namelijk in die zin, dat zij op kerkelijk terrein in bijzondere zin het nederlandse volk vertegenwoordigt.

En de neergang van de Herv. Kerk is nog niet tot staan gekomen. Onlangs schreef iemand, dat de overgang van vele predikanten naar de P.v.d.A. wel veel kerkmensen van de kerk had vervreemd, maar geen socialist in de kerk had gebracht!

Hoe zou het er met de Hervormde Kerk voorstaan als niet heel de opleiding van de predikanten door het rijk werd gefinancierd en niet een geweldig bedrag uit de rijkskas werd ontvangen voor de predikanten-traktementen?

* * *

Wat de gebonden kerken betreft: zij beleven ook voluit een diepgaande crisis. Van het vertrouwd, kuyperiaanse, „neo-calvinistische” levenspatroon zijn alleen nog

UIT DE INHOUD:

| | |
|-----------------------------------|----------|
| Priester op zijn troon | C. P. P. |
| Spanningen in de Kerk (XVI) | C. V. |
| Eenheid (II) | H. J. J. |
| Kerkjeugd en Evangelisatie (II) | J. W. |
| De ootmoed volgens Calvijn (VIII) | |
| Boekbespreking | |
| Persschouw | |
| Van hier en ginds | |
| Kritische Krabbel | Frater |
| Kerknieuws | |

maar flarden over. Theologisch is er eveneens een zich al meer afwenden van Kuyper en de neo-calvinistische theologie. De laatste krachtsontplooiing ervan beleefden we in de uitvaardiging van de leeruitspraken en de toelichtingen daarop.

Men merkt daar voorts een spanning, misschien zelfs wel een worsteling tussen enerzijds reformatorische en behoudende machten en, anderzijds, meer moderne ideeën. De verschillen worden vooral concreet en zichtbaar in de discussies over de vragen rondom de oecumene, de aard van het gezag der Schrift en dat van de confessie. In de linker-vleugel koestert men sterke sympathie voor de Ned. Herv. Kerk.

Met spanning vraagt men zich af wat de afloop van dit alles zal zijn.

Zullen de Gereformeerde Kerken bij een radicaal Schriftuurlijk belijden blijven en dat zuiveren en verdiepen? een hernieuwde reformatorische levensvorm vinden? Zullen zij het kerkelijk standpunt zoals dat in Afscheiding en Doleantie een concrete gestalte gekregen heeft handhaven, verdiepen, versterken? Of zal men overgaan tot de idee van een „Christus belijdende volkskerk”, zoals de Hervormde Kerk wil zijn — met heel den aanleef van dien? Zoals men weet wordt het laatste door Hervormde kerkelijke leiders verwacht en voorspeld.

In de synodale kerk leeft voorts een diepe zorg over de z.g. „verschraling van het geestelijke” leven. In een bespreking van dit rapport in „Patrimonium” las ik: „het rapport spreekt over: Weinig persoonlijk lezen van de Bijbel — slechts 25% van de ambtsdragers kwam hiertoe. Het gebed beperkt zich tot vrijwel alleen het persoonlijke — voorbede voor anderen komt slechts sporadisch voor. Het oordeel over het huisbezoek, zoals dat onder ons reilt en zeilt, is weinig minder dan vernietigend. Echt geestelijk contact is een zeldzaamheid. Wat echter niet alleen aan de ouderlingen ligt, vanwege hun onbekwaamheid, maar zeker ook aan de leden der kerk, vanwege hun gemis aan geestelijke wasdom. Van politieke opvoeding is in de huisgezinnen praktisch geen sprake; sociale belangstelling wordt evenmin gewekt”.

Dit alles klinkt wel zeer somber.

* * *

Het is voorts bekend, dat in de Chr. Geref. Kerk ook een soms diepgaand en scherp verschil en sterke spanning leeft tussen de vleugel welke min of meer op de Gereformeerde Gemeenten en de Staatk. Geref. partij is georiënteerd en de andere welke meer naar de klassiek gereformeerde theologen richt, vooral Calvijn volgen wil en wat de politiek betreft sympathie heeft voor de anti-revolutionairen. Op de laatst gehouden synode viel zelfs het woord scheuring in verband met het al of niet invoeren van de nieuwe bijbelvertaling.

En wat onze kerken betreft: we hebben daar reeds meermalen over geschreven. Ook wij hebben nog steeds onze conflicten, spanningen, narigheden. Nu over dit en dan weer over dat. De zonden en ellendigheden onder ons zijn vele.

En wat moeten we in en met dat alles?

Daarover een volgende keer.

C.V.

EENHEID

II

Gegevens uit de Heilige Schrift

Het vorige artikel eindigde ik met de bewering, dat wij aan de bestaande gescheurdheid van het Gereformeerdendom niet moesten wennen. Er zijn allerlei argumenten aan te voeren ter verdediging van de stelling, dat we ons maar bij de bestaande toestand moeten neerleggen. Vereniging of hereniging geeft allerlei moeite, die we nu niet hebben. Beter vriendelijk naast elkaar dan met ruzie bij mekaar. Ook al zouden alle Gereformeerden in één kerk samenleven, dan zouden daarmee de verscheidenheden niet opgeheven zijn. Er zou nog wel meer te noemen zijn.

Tégen deze argumenten is ook weer velerlei in te brengen. Misschien kom ik daar nog wel op terug. Maar de hoofdzaak is, wat de HERE in de Schrift zegt over verdeeldheid en eenheid. Het benauwt mij dat hiermee soms niet genoeg ernst wordt gemaakt. Men heeft wel eens tegen mij gezegd, dat ik wel gelijk had en dat de HERE eenheid wilde en dat concurrerende kerken van dezelfde belijdenis er eigenlijk niet moesten zijn. . . . , máár dat men ook met de praktijk moest rekenen en van de werkelijkheid moest uitgaan.

Het spreekt vanzelf, dat we praktisch moeten zijn en met de werkelijkheid moeten rekenen. Maar daarmee moeten we toch niets afdoen van de eis des HEREN. In art. VII van de Ned. Gel. Bel. belijden alle Gereformeerden: „Wij geloven, dat deze heilige Schrift de wil Gods volkomen vervat. . . .”. En als het vaststaat, dat de HERE geen gedeeldheid wil van zijn volk en geen concurrentie van kerken, die maar naast elkaar blijven bestaan met een beroep op de historie of op praktische gediensigheden, dan staat het toch ook wel vast, dat die kerken alles moeten doen, wat in hun vermogen is, om de door God gewilde eenheid te bereiken. In dit artikel wil ik eens nagaan, wat wij in de Schrift vinden over de eenheid van de gelovigen, die hun zaligheid in Jezus Christus zoeken. Daarbij wil ik mij beperken tot het Nieuwe Testament. Een beroep op het Oude Testament ligt hier enigszins moeilijk, omdat onder de oude bedeling het volk des HEREN niet alleen een kerkelijke eenheid had te zijn, maar ook een nationale. We hebben in het O.T. met een volkskerk te doen, wat in het N.T. niet het geval is. We leven niet meer in de oude bedeling, maar in de nieuwe. Met het oog daarop beperk ik mij tot gegevens uit het Nieuwe Testament.

Ik begin met die plaatsen, waar het woord „eenheid” voorkomt. Bij mijn weten is dit alleen het geval in Efeze 4 : 3 en 13. De apostel schrijft daar aan de gelovigen in Christus Jezus, die te Efeze zijn, deze woorden: „Als evangeliën in de HERE, vermaan ik u dan te wandelen waardig der roeping, waarmede gij geroepen zijt, met alle nederigheid en zachtmoedigheid, met lankmoedigheid, en elkander in liefde te verdragen, en u te beijveren de eenheid des Geestes te bewaren door de band des vredes: één lichaam en één Geest, gelijk gij ook geroepen zijt in de ene hoop uwer roeping, één Here, één geloof, één doop, één God en Vader van allen, die is boven allen en door allen en in allen”.

Hoeveel verscheidenheid daar in de gemeente van Efeze ook mag geweest zijn en hoeveel verschillende diensten en gaven daar ook door de Geest van Christus werden uitgedeeld, er is maar één Geest en maar één lichaam en maar één roeping en één hoop en één Here, één geloof, één doop, één God en Vader. Ik ga daar nu niet verder over uitweiden, want dat zou de kracht van deze woorden eerder verzwakken dan versterken. Maar ik zou wel willen, dat wij allen, die dit lezen, deze woorden op ons lieten inwerken. Deze vermaning van de apostel komt ook tot ons. Daardoor worden wij er aan herinnerd, dat er maar één Here is en maar één Geest en maar één doop en maar één geloof. En daardoor wordt ons ook de vraag voorgelegd: Hebben wij ons beijverd de eenheid des Geestes te bewaren? En beijveren wij ons nog daartoe? Het antwoord geve ieder voor zich.

In vs 13 van hetzelfde hoofdstuk is sprake van „de eenheid des geloofs en der volle kennis van de Zoon Gods”. Dit voegt niets nieuws

toe aan hetgeen boven gezegd werd. Duidelijk is wel, dat er van eenheid alleen sprake kan zijn, als er eenheid van geloof is; en wel van geloof in de Zoon van God. Waar Jezus Christus niet als de Zoon van God erkend wordt is geen kerk. Vereniging met al wat zich nog wel kerk noemt is dus niet mogelijk. Voorts is op te merken, dat de apostel niet spreekt van eenheid van mening of eenheid van gewoonte of eenheid van handelen, maar eenheid des geloofs! Waar eenheid van geloof is daar moet ook kerkelijke eenheid gezocht worden.

Het spreekt wel vanzelf, dat met deze plaatsen de gegevens voor eenheid niet uitgeput zijn. Want al komt het woord eenheid niet op meer plaatsen voor, de zaak stellig wel. Het is leerzaam eens na te gaan die teksten, waar het woord één voorkomt. Een van die plaatsen is Matth. 23 : 8vv: „Gij zult u niet rabbi laten noemen; want één is uw Meester en gij zijt allen broeders. En gij zult op aarde niemand uw vader noemen, want één is uw Vader, Hij die in de hemelen is. Laat u ook geen leidlieden noemen, want één is uw Leidsman, de Christus”. Dat woord is gesproken met betrekking tot schriftgeleerden en Farizeeën. Maar het geldt ook nog voor onze dagen. Natuurlijk weten we allen wel, dat er maar één Meester is en één Vader en één Leidsman. Wie van ons zou dat ontkennen? Maar het is de vraag of we dit „weten” in praktijk brengen! Vaak is in de kerk gezworen bij het woord van een meester, hoewel dat woord inging tegen het woord van de Meester. En dikwijls zijn kerkvaders geëerd op zulk een wijze, dat het inging tegen dit woord aangaande de Vader. En soms hebben leidlieden zulk een aanhang en macht gekregen in de kerk, dat de eenheid van hen, die één Leidsman moesten volgen, werd verbroken. Echte schriftgeleerden doen geen kwaad. Ze zijn een zegen voor de kerk des HEREN. Maar er zijn telkens weer schriftgeleerden geweest, die met hun zogenaamde geleerdheid het verstaan der Schrift eerder hebben verhinderd dan bevorderd. We hebben, als het er op aankomt, maar één Profeet en Leraar. Hoe trouwer we naar zijn Woord luisteren en hoe dichter wij bij zijn onderwijs blijven, hoe meer de eenheid wordt bevorderd in zijn kerk. Hij is zachtmoedig en nederig van hart. Zijn juk is zacht en zijn last is licht. Dit kan helaas van alle schriftgeleerden niet gezegd worden. Niet geheel ten onrechte is de „rabies theologorum”, de „razernij der theologen” berucht geworden. Zij heeft veel verdeeldheid bewerkt.

Uit het Evangelie van Johannes wil ik herinneren aan hoofdstuk 17, waar we het bekende Hogepriesterlijk gebed van onze Heiland vinden. Daaruit haal ik de volgende woorden aan: „Vader, bewaar hen in uw naam, die Gij Mij gegeven hebt, dat zij één zijn zoals wij. . . . En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor hen, die door hun woord in Mij geloven, opdat zij allen één zijn, gelijk Gij, Vader, in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons zijn; opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt. En de heerlijkheid, die Gij Mij gegeven hebt heb Ik hun gegeven, opdat zij één zijn, gelijk Wij één zijn: Ik in hen en Gij in Mij, dat zij volmaakt zijn tot één, opdat de wereld erkenne, dat Gij Mij gezonden hebt, en dat Gij hen liefgehad hebt, gelijk Gij Mij liefgehad hebt”.

Het is mij bekend, dat van deze woorden des Heren veel misbruik is gemaakt. Men heeft daarmee wel een eenheid willen verdedigen, die niet te verdedigen is. Maar met dit te erkennen moeten we ons van deze woorden niet afmaken. Ze hadden niet alleen betrekking op de direkte discipelen van Jezus, maar ook op allen, die door hun woord in Hem geloven. De Heiland bidt niet om verdeeldheid, maar om eenheid. Hij en de Vader zijn een in liefde en waarheid, in heerlijkheid en barmhartigheid. Zo zullen ook een zijn allen, die in Hem geloven. De liefde bindt samen, de haat verdeelt. Hoe dichter we bij de Here leven en hoe meer we gegrepen zijn door de liefde, waarmee Hij ons heeft liefgehad, des te krachtiger zal onze liefde uitgaan naar allen, die in zijn Naam geloven. Opdat de wereld erkenne, dat Jezus Christus van God gezonden is. De verdeeldheid is niet alleen schadelijk voor de kerk, maar ook voor de wereld. Moeten we ons voor die wereld niet

schamen over onze gescheurdheid? We moeten eenheid zoeken om Gods wil in de eerste plaats. Maar dan ook terwille van de wereld. Opdat zij de liefde Gods moge erkennen, die ook naar haar uitgaat. Want God heeft die wereld zo liefgehad, dat Hij zijn Zoon gezonden heeft, opdat ieder, die in Hem gelooft niet verloren ga maar behouden worde. Zulke woorden mogen er ons toe dringen binnen eigen kerken de eenheid te zoeken en te bewaren. Maar die mogen er ons ook toe bewegen om eenheid te zoeken met allen, die „met ons een even dierbaar geloof verkregen hebben”.

Het is onmogelijk in één artikel alle plaatsen te noemen, waar op eenheid wordt aangedrongen. Een paar gedeelten van de Schrift mag ik nog wel noemen. Naar het voorbeeld van de eerste gemeente in Jeruzalem verwees ik de vorige maal reeds. Thans wil ik nog wijzen op Rom. 12 : 4: „Want krachtens de genade, die mij geschonken is, zeg ik een ieder onder u: koestert geen gedachten hoger dan u voegen, maar gedachten tot bedachtzaamheid, naar de mate van geloof, dat God elkeen in het bijzonder heeft toebedeeld. Want gelijk wij in één lichaam vele leden hebben, en de leden niet alle dezelfde werkzaamheden hebben, zo zijn wij, hoewel velen, één lichaam in Christus, maar ieder afzonderlijk leden ten opzichte van elkander”.

In de kerk des Heren is grote verscheidenheid en die mag er zijn. Verscheidenheid van gaven, verscheidenheid van ambten, verscheidenheid van ras enz. enz. Maar bij alle verscheidenheid zijn alle gelovigen één in Christus. Eén door het geloof in Christus. Eén door de gemeenschap met Christus. Eén door de Geest van Christus. Eén door het Woord van Christus, dat ons beheerst, als het goed met ons staat. Eén lichaam in Christus. Als iemand zou zeggen, dat dit alles geldt van de „onzichtbare” kerk en dat die eenheid er is ondanks alle kerkelijke verdeeldheid, dan vrees ik dat dit een „doekje voor het bloeden” is. Zou de Here niet willen, dat die eenheid ook zichtbaar en tastbaar om zo te zeggen getoond wordt? Zichtbaar althans voor allen, die geloven?

Als er in de kerk van Corinthe partijgeschappen zijn en ieder zijn eigen leus heeft dan heeft Paulus daar geen goed woord voor over. Hij is er helemaal niet blij mee, dat er een partij is, die zich naar hem noemt. Maar dan vraagt hij: „Is Christus gedeeld? Is Paulus dan voor u gekruisigd, of zijt gij in de naam van Paulus gedoopt?” 1 : 12. Even eerder had hij geschreven: „Doch ik vermaan u, broeders, bij de naam van onze Here Jezus Christus: weest allen eenstemmig en laten er geen scheuringen onder u zijn; weest vast aaneengesloten, één van zin en één van gevoelens”.

Als er in Corinthe misstanden zijn bij de viering van het Heilig Avondmaal, zodat daar de verdeeldheid openbaar wordt, dan schrijft de apostel in 10 : 16: „Is niet de beker der dankzegging, waarover wij de dankzegging uitspreken, een gemeenschap met het bloed van Christus? Is niet het brood, dat wij breken, een gemeenschap met het lichaam van Christus? Omdat het één brood is, zijn wij, hoe velen ook, één lichaam; wij hebben immers allen deel aan het ene brood”. Er zijn gemeenten, waar oprechte broeders en zusters tegen de viering van het Avondmaal opzien. Omdat er blijvende onenigheid in het midden der gemeente is. Kan die onenigheid voortduren als men waarlijk deel heeft aan het lichaam en bloed des Heren? En zou de gedachte aan het ene lichaam en bloed des Heren ons niet meer moeten dringen om eenheid te zoeken met allen, die hun zaligheid zoeken in Christus, die voor onze zonden gestorven is?

Er zou nog veel meer aan te halen zijn. Maar ik zal eindigen. Met de woorden van Paulus uit Fil. 2 : „Indien er dan enig beroep (op u gedaan mag worden) in Christus, indien er enige bemoediging is der liefde, indien er enige gemeenschap is des Geestes, indien er enige ontferming en barmhartigheid is, maakt dan mijn blijdschap volkomen door eensgezind te zijn, één in liefdebetoon, één van ziel, één in streven, zonder zelfzucht of ijdel eerbejag. . . . Laat die gezindheid bij u zijn, welke ook in Christus Jezus was. . . .”.

Wat er volgt kan ieder nalezen. Laten we er ook naar leven.

Kerkjeugd en Evangelisatie

II

„Ik wilde nu nog wel graag iets meer weten over dat „evangelisatie-bandje” waar jullie het steeds over hebben. Want dat de kerkdienst op de bandrecorder wordt opgenomen ten behoeve van zieke en bejaarde kerkleden is niet zo bijzonder, dat wordt in erg veel kerken gedaan. Maar ik heb jullie eigenlijk opgezocht om wat meer te horen over het evangelisatie-bandje en het evangelisatiewerk, dat jullie doen. Ik geloof, dat andere broeders en zusters, die aan directe evangelisatie doen, grote belangstelling zullen hebben voor jullie methode. Daarom; hoe zetten jullie zo'n bandje op?”

Wij hebben al gezegd, dat wij aanvankelijk ons hadden voorgenomen het bandje van de kerkdiensten te houden voor onze broeders en zusters en het evangelisatiebandje voor de buitenkerkelijken. Met dat laatste zijn wij al heel spoedig begonnen. Wij zijn opgegroeid bij de tale Kanaäns en kunnen daarom een gewone preek wel begrijpen. De buitenkerkelijken verstaan de tale Kanaäns maar heel moeilijk en de orde van de eredienst is hun duister. Daarbij heeft vrijwel elke buitenkerkelijke „een kijk” op 'n dominee. Natuurlijk, die kan en zal wel mooi praten, 't gaat om z'n broodje.

Er zijn dominees, die dat best in de gaten hebben en zij proberen dan zo'n beetje de harlekijn uit te hangen op de preekstoel. Je hoort ze wel voor de radio, 'n profaan evangelie. Van zulke uitsloverij moeten de buitenkerkelijken ook niets hebben. Want dat het evangelie heel wat anders is dan 'n liedje van Corry Brokken, weten ze drommels best.

Het evangelie moet ze gebracht worden, althans in het begin, in hun eigen taal en hun eigen stijl. En daarvoor is een dominee nu juist niet de geschiktste persoon. Wij gaan naar broeder Jansen toe, hij is boerenarbeider, naar broeder Pieterse die schipper is of Willemse en vragen of zij voor ons bandje willen spreken. Zij zien er meestal wel tegenop. Maar ze doen het. Ze hebben 'n paar weken de tijd om hun toespraak op papier te zetten en ondanks dat is er stylistisch en redkundig misschien nog van alles op hun toespraak aan te merken. Maar het zijn toespraken waar ze met hun hele persoon in en achter staan.

Nu, en dan gaat het zo. Een van ons begint met aan te kondigen: Vanavond zal voor U spreken de heer Pieterse uit de Vredestraat, enz. Dan volgt een lied. Bijna altijd zijn er al blikken van verstandhouding en woorden gewisseld in de trant van: O, Pieterse, die

werkt daar en daar, z'n broer, zuster of ouders zijn die en die.

Pieterse houdt dan een korte persoonlijke inleiding, die soms machtig origineel kan zijn, kondigt nog 'n lied of psalm aan en gaat voor in gebed. Dan wordt weer een zangplaat gedraaid, want de luisteraars willen graag zingen. Na afloop daarvan volgt de toespraak, die ongeveer 15 of 20 minuten duurt. Vervolgens komen dan nog 'n paar liederen en het dankgebed. Het geheel wordt besloten met mededelingen, die zo huiselijk mogelijk zijn.

De luisteraars, die 'n bepaalde psalm of lied hebben gevraagd of 'n ander verzoek hebben gedaan, worden met name genoemd. Alles bij elkaar duurt zo'n bandje ongeveer één uur. U moest eens zien met hoeveel interesse de mensen luisteren. De ervaring heeft ons wel geleerd, dat wij er niet zo spoedig genoeg mee moeten nemen, als 'n broeder zegt dat hij geen toespraak kan houden. In veel gevallen zijn die met angst en vrede gemaakte toespraken voor de buitenkerkelijken het mooist”.

„Dus als ik jullie goed begrijp is de kring van evangelisatiesprekers nogal uitgebreid?”

— Dat is het zeker en wij zijn erg blij, dat wij zoveel medewerking krijgen. Niet alleen, dat er daardoor variatie komt in het bandje, maar zo wordt de hele gemeente bij de evangelisatiearbeid betrokken en het een is niet minder belangrijk dan het ander.

„Hebben jullie nog bepaalde ervaringen opgedaan, die voor anderen belangrijk kunnen zijn?”

— Och, ervaringen? Natuurlijk bespreken wij onder elkaar geregeld wat wij meemaken. Maar wij doen dit werk toch ook weer niet zo lang, dat wij kunnen putten uit 'n schat van ervaringen. Daar komt nog bij, wij willen graag ook met oudere broeders over onze ervaringen spreken, maar voor openbaarheid zijn die ervaringen toch niet geschikt. Wij zouden kunnen zeggen, dat wij ergens het huis uitgejaagd zijn en dat was toch heus niet onze schuld. Wij zouden kunnen vertellen van mensen, die via het evangelisatiebandje tot het beluisteren van de kerkdienstband en zo tot persoonlijk contact met onze predikant kwamen. Wij zouden kunnen vertellen van de gesprekken en debatten die wij soms voeren moeten met critische luisteraars. Luisteraars, waar soms demonstratief „De Waarheid” op tafel ligt.

„Is dat niet erg moeilijk, die gesprekken?”

— Ja, wat zullen wij daarvan zeggen? Als wij op stap zijn, hebben wij altijd 'n bijbeltje bij ons en dat is toch het einde van alle tegenpraak. Wij spreken over deze ervaringen

niet zo vrij en gemakkelijk. God heeft ons beloofd, dat Hij ons zelf de woorden in de mond zal geven en wij kunnen alleen zeggen, dat God doet wat Hij belooft. In het begin is gezegd, ons werk bestaat uit meer, dan uit „kastje halen en kastje brengen”. De mensen waar wij komen zijn als regel thuiszittenden. Die mensen hebben de tijd en zijn blij als er iemand komt. Zij willen ook wel, als ze je eenmaal kennen, graag met je praten. Want de onkerkelijken hebben ook hun grote moeilijkheden en problemen. Je mag nooit haast hebben en nooit haast tonen. Als de mensen beginnen te praten over hun geestelijke moeilijkheden, dan zijn zij ook wel gauw bereid om er met dominee over te praten.

„Ik begrijp wel, dat er heel veel tijd mee gemoeid is. Kunnen jullie daarvan nog wat zeggen?”

— Zoals wij al zeiden, wij werken nu met twee, soms met drie bandrecorders. Onlangs hadden wij dertig (draai)beurten in één week. Het prekenbandje duurt 2 uur, het evangelisatiebandje 1 uur. Dat is 90 uur in één week. Daar komt nog de helft van het aantal uren bij voor het opnemen, het napraten, halen en brengen. Dus dat maakt ruim 130 uur in de week. Van ons „clubje” zijn er drie, die over een bandrecorder beschikken en soms moeten ze alle drie dienst doen en dan nog zijn wij minstens 4 avonden per week, en dan geen korte avonden, op pad. Als U misschien iemand prijzen wil, dan moet U het onze vrouwen en meisjes doen, die ons hun volle medewerking geven.

„Vier avonden per week, is dat niet veel, kunnen jullie niet meer hulp krijgen?”

— Misschien wel, wij mogen wel zeggen, wij hopen van wel, maar hier is met vol enthousiasme beginnen nog heel wat anders dan rustig volhouden. Wij kunnen alleen mensen hebben, die niet zeggen: dat wil ik doen, maar die zeker weten dat het een rijkdom is, dat ik dit mag doen. Nog eens, wij willen geen ruchtbaarheid en geen reclame en dat U hier nu aantekeningen zit te maken, maakt ons ietwat onrustig. Wij doen dit werk met liefde en opgewektheid en wij krijgen veel meer terug, dan wij zelf geven.

„Nu, jongelui, ik geloof dat ons vraaggesprek lang genoeg heeft geduurd. Nog één vraag: Als er onder de lezers van Opbouw mensen zijn, die voor eigen evangelisatie verdere bijzonderheden willen weten, mag ik hen dan naar jullie verwijzen?”

— Ja, als het dáárvoor, dus voor evangelisatiearbeid is, zeker.

Naar ik meen is commentaar overbodig.

Er is in onze kerken zo veel, waarvoor wij ons schamen moeten. Maar er is toch ook nog veel moois. Ook onder onze kerkjeugd.

Wij moeten vechten tegen de zonde, maar niet wanhopen. Jac. Wijnands.

Populair-wetenschappelijke schetsen

De ootmoed volgens Calvijn

VIII

IV. DE SMARTELIJKE LEERSCHOOL VAN DE OOTMOED.

Zowel in de verhouding tot God als in die tot de naaste wordt ootmoed met pijn geleerd. Zijn leerschool maakt deel uit van de dagelijkse strijd van boetvaardigheid en doding des vlezes „die wij ons ganse leven onverdroten moeten voortzetten tot het uur van onze dood, als wij in onze Here Jezus Christus willen zijn en blijven”.¹⁾

„Dit woord doding leert ons hoe moeilijk het is onze aangeboren aard te vergeten, want dit betekent dat wij niet tot de vreze Gods kunnen worden gekneed en gevormd, noch de eerste beginselen der godsvrucht leren, tenzij wij gedood worden door het zwaard des Geestes, gewelddadig zijn geslacht. Alsof God uitsprak dat het ons nodig is te sterven, en vernietigd te worden in alles wat van onszelf is voor Hij ons als Zijn kinderen aanneemt”.²⁾

Zelfs wanneer wij reeds moeizaam zouden hebben getracht ons aan onze God te onderwerpen, kan er van geen resultaten sprake zijn; nooit hebben wij het doel bereikt: wij

blijven steeds op weg en zullen steeds op weg blijven. Hoe meer aanleiding wij hebben tot verootmoediging, hoe meer wij opgewekt en aangespoord moeten worden vorderingen te maken in de dienst van God, in te gaan in de ware rust des Heren, waardoor wij afzien van al onze boze werken, opdat Hij in ons Zijn eigen werk volmake. „Het is niet voldoende dat onze oude mens gedeeltelijk wordt gekruisigd, wij moeten gans en al met Jezus Christus begraven worden”.³⁾

Ootmoed jegens God en Zijn Woord, maar ook ootmoed in alle gebeurtenissen en wederwaardigheden van ons leven:

„De gelovigen moeten lijdzaam en rustig blijven in alle gebeurtenissen waaraan dit leven onderworpen is. Daarom heeft niemand voldoende zichzelf verloochend als hij niet zó in Gods doen berust, dat hij vrijwillig verdraagt dat heel zijn leven naar Zijn welbehagen wordt geleid. Wie zo gesteld is zal, wat er ook gebeure, zich nooit ongelukkig achten, of zich over zijn lot beklagen in een zijdelingse beschuldiging van God...”. In alle rampen die kunnen opdagen, „moet de gelovige de goedertierenheid Gods en Zijn vaderlijke goedheid zien... Wat er ook gebeure, wetend dat alles hem toekomt uit de hand des Heren, zal hij het aanvaarden met

een rustig en niet ondankbaar hart, om zich niet te verzetten tegen het bestuur van Hem, aan wie hij zich eens heeft overgegeven... Dat is de regel der godsvrucht, dat alleen de hand Gods voorspoed of tegenspoed verordent en bestuurt, niet in een onberaden heftigheid, maar door een welgeordende rechtvaardigheid, die evenzeer het goede als het kwade toedeelt”.⁴⁾

„Zo wij dus discipelen van Christus willen zijn, moeten wij er naar streven dat onze harten met zulk een eerbied en gehoorzaamheid jegens God vervuld worden, dat deze alle genegenheden die tegen Zijn wil ingaan, kunnen ten onder brengen. Het gevolg daarvan is dat, in welke beproevingen wij ons ook bevinden, in de grootst mogelijke droefheid van ons hart, wij toch voortdurend ons geduld behouden. Steeds zal weer dit onze gevolgtrekking zijn: „Toch heeft God het gewild, laat ons dus Zijn wil volgen”. **Zelfs moet deze gedachte bij ons opkomen temidden van de uitingen der smart, de tranen en het gekerm, zodat ons hart er toe gebracht wordt juist datgene waardoor het zo bedreefd wordt, blijmoedig te dragen.**⁵⁾

Eenzelfde strijd, eenzelfde lijden vergt het om te komen tot nederigheid jegens de naaste. Volgens de Schrift is hij nederig die zich geringer acht dan de anderen.

„Welnu, als er iets is, waar we ons ganse leven moeite mee zullen houden, dan is het wel dit!” We moeten het onze vergeten, als we onze naaste willen geven wat hun toekomt. Daarom staat er ook geschreven dat de

BOEKBESPREKING

M. A. M. Renes Bolding :

't Perkoetoet mysterie.

Uitg.: G. F. Callenbach N.V., Nijkerk.

De Firma Callenbach in Nijkerk geeft in de Ster-reeks goede Christelijke Jeugdlectuur. Juist dat soort boeken, dat de jeugd aanspreekt en dat ook inhoud heeft. Van de nieuwe Jaargang van de Ster-Reeks ontvingen we „t Perkoetoet mysterie”, geschreven door M. A. M. Renes Bolding.

't Is een goed boek voor wat oudere meisjes; de naam van de schrijfster trouwens is waarborg ervoor. Zij heeft al zoveel goeds geboden op dit terrein.

Een jong echtpaar, Frank en Elza Tervoorde, heeft te lijden van de woningnood. Na veel teleurstellende en pijnlijke ervaringen vinden ze onderdak bij een oud-Indischman in de villa Perkoetoet in de Achterhoek. De eigenaar bewaart een geheim, dat later een diep verdriet blijkt te zijn. Ongure figuren maken misbruik van de omstandigheden. Het leven van Frank en Elza is daardoor aanvankelijk vol zorg en spanning. Toch ontbreekt de blijdschap en de humor in hun leven niet. Zij leven dicht bij God, ook in de heel gewone dingen van het dagelijks leven. Hun leven is „ècht” in dit boek.

't Perkoetoet mysterie wordt van harte aanbevolen.

H. C. E. Smit-Labots.

Lenie Stafleu-Kruikemeier :

Je moest eens weten !

Uitg.: G. F. Callenbach N.V., Nijkerk.

Prijs f 4.90.- bij intekening op de Ster-Reeks f 3.90.

We ontvingen weer een boek uit de Ster-Reeks van Callenbach: „Je moest eens weten!” van Lenie Stafleu-Kruikemeier.

Wat ik bij een vorige aankondiging al zei, kan ik alleen maar herhalen. De Ster-Reeks is een uitstekende serie en de boeken, die daarin verschijnen zijn van het soort, dat ik graag in handen van veel lezeressen zou willen zien. Dit geldt in het bijzonder voor „Je moest eens weten!”

Het is een boek over drie volwassen meisjes, dochters van de weduwe Krammers; één treedt in het huwelijk, de anderen zijn verkoopster en verpleegster. Ze hebben allemaal hun eigen lief en leed en vooral het laatste is het deel van de verpleegster.

„Je moest eens weten!” is bijzonder goed geschreven en het heeft inhoud. Bovendien maakt het nergens de indruk „een verhaal” te zijn — wat beschreven wordt is echt en uit het leven gegrepen. Het geloof is er niet

bijgesleept of opgelegd. Het is een levend geloof, dat geen betoog behoeft, omdat de mensen eruit leven. Het boek is nergens tendentius in de ongunstige zin van 't woord. We kunnen dankbaar zijn, dat zulke boeken voor de oudere meisjes verschijnen.

Eén opmerking heb ik slechts: de titel hangt een beetje in de lucht. Maar dat is dan ook het enige!

H. C. E. Smit-Labots.

Rondom de Loonpolitiek.

Dr J. G. Knol - Loonpolitiek, Uitgave G.S.E.V., 1960.

Ik meen dat het niet nodig is de inhoud van deze publicatie voor onze lezers samen te vatten. Zodat overgegaan kan worden tot de tweede taak van een recensent: het geven van een beoordeling. Met enkele, puntsgewijze opmerkingen wil ik volstaan:

1e. Knol beperkt zich tot zuiver economische beschouwingen. Zou het echter, juist in een brochure die wordt uitgegeven door het G.S.E.V., niet juister geweest zijn het betoog te plaatsen op een principiële basis, zodat duidelijk naar voren komt of de overheidsbemoeiing met de lonen nog steeds aanvaardbaar is. Voor mij is dit geen vraag: ik meen dat de overheid zich moet bezig houden met de zaken die „des overheids” zijn en de loonvorming aan het private bedrijfsleven dient over te laten. De overheid overschrijdt haar competentiegrenzen wanneer zij, in vredetijd, 15 jaar na de oorlog, nog steeds de loonvorming dirigeert. Ook de „vrijere” loonpolitiek maakt hierop geen uitzondering. Nederland is trouwens het enige land aan deze zijde van het IJzeren Gordijn waar nog een zo stringente loonpolitiek wordt gevoerd.

2e. Is de gedachtegang van de auteur, ondanks een lofwaardig streven naar objectiviteit, niet enigszins „links” georiënteerd? Zijn inleiding, met de opmerkingen rond het thema „rijk heeft gelijk”, de goedkeuring van het lang gecontinueerde, centralistische loonbeleid, de verdediging van de devaluatie van 1949 en de productiviteitstheorie van de loonvorming geven mij deze opmerking in de pen.

3e. Knol opent zijn geschrift met een schema dat vaak in bepaalde wetenschappelijke kringen opgeld doet: de tegenstelling tussen klassieke en Keynesiaanse economie.

Op pag. 6 formuleert de auteur het (vermeende) dilemma besloten in de proposities: Loondaling geeft kostendaling, zodat winsten en investeringen toenemen, (Klassieke theorie) of

Loondaling geeft consumptiedaling met achteruitgang van de investeringen (Keynesiaanse theorie).

Een zelfde dilemma kan men opstellen met

betrekking tot de invloed van toenemende besparingen.

Deze dilemma's zijn echter logisch niet aanvaardbaar en wel om twee redenen:

1) Een dilemma heeft de disjunctieve vorm: indien A, dan of B of C (indien loondaling, dan of grotere of kleinere investeringen). Het is slechts geldig wanneer het berust op het principe van de uitgesloten derde, d.w.z. wanneer er geen alternatieven zijn. Die zijn er echter wel, want het is zeer goed mogelijk dat de loondaling geen invloed op de investeringen heeft of dat het effect neutraal is, zodat de omvang van de investeringen geen wijzigingen ondergaat. In economische termen: de loondaling kan gering zijn, de ondernemers reageren op vraag- en prijsdaling van consumptiegoederen met rationalisatie-investeringen, of zij achten de consumptiedaling tijdelijk bepaald (de Engelse auto-industrie voerde in 1960 haar expansieprojecten toch uit, ondanks markante afzetdaling).

2) Het dilemma berust bovendien op een taalkundig sofisme. Het woord investering is n.l. dubbelzinnig, want Keynes verstaat er afgeleide investeringen onder en de Klassieken v.n.l. autonome investeringen.

Beide proposities kunnen dus waar zijn, n.l. loondaling bevordert, door middel van toegenomen ondernemersbesparingen de autonome investeringen, die mogelijk geworden zijn door technische vooruitgang enz., én loondaling remt de afgeleide investeringen. Keynes heeft dan gelijk wanneer de techniek stilstaat of de ondernemers de technische vindingen niet toepassen, omdat ze er geen brood in zien. En hier blijkt dan ook de ware omvang van Keynes' theorie: een speciaal geval, toepasselijk in diepe depressieperioden. Sinds de industriële revolutie van 1750—80 kent de westerse wereld echter dynamische groei van techniek, economie en bevolking.

4e. Een andere logische uitgliding treffen we op pag. 28 aan. Hier hebben we te maken met een non sequitur:

„Daar het loon gegeven wordt aan een deelnemer in het productieproces, is het juist om een verband te leggen tussen de hoogte van het loon en de productiviteit”.

Dit blijkt wanneer ik er deze conclusie naast stel:

„Daar het loon gegeven wordt aan een deelnemer in de vrije ruilverkeers- of markteconomie, is het juist om een verband te leggen tussen de hoogte van het loon en de stand van arbeidsmarkt”.

De gedifferentieerde of „productiviteits”

liefde niet zichzelf zoekt. „Dat is moeilijk, ik erken het; we moeten vechten tegen onze natuur, zullen we haar de baas worden. Want als wij zien op onze kracht, op de geneigdheid van ons hart, dan staat het vast dat wij juist bij het tegenovergestelde van onze plicht uit zullen komen; maar laten wij zien waartoe God ons roept en laat ons in het besef van de ons gestelde eis, tenzij we alle beletselen uit de weg ruimen en dat alles volkomen vernietigen, komen tot hetgeen onze Here Jezus Christus ons heeft geboden”.⁶⁾

Maar is het werkelijk niet schadelijk voor de mens die verschillende soorten ootmoed in praktijk te brengen? Wordt hij niet verminkt in de allereerste roerselen, de wettige verlangens van zijn eigen leven? Ziedaar het bezwaar dat men van vele zijden te horen krijgt. Uit ervaring echter, en in gemeenschap met onze Here Jezus Christus en Zijn Kerk, vragen wij op onze beurt: „Welke schade, welke vermindering?” Overigens is op dit bezwaar al een antwoord gegeven.

Tegenover God is er slechts winst, want God wederstaat de hovaardigen, maar de nederigen geeft Hij genade. God heeft als het ware twee handen, de ene heft Hij op als een hamer, om al wie zich verheft ter neer te slaan en te verbrijzelen; de andere vangt barmhartig, als een krachtige en stevige steun hen op die zich vernederen, om hen zo staande te houden”.⁷⁾ Is er van verlies sprake, wanneer men, als in een schone vlakte wandelt in de herinnering aan de weldaden

Gods; de goedheid Gods gevoelt; deelgenoten wordt van Zijn eer? Is er verlies, als Hij onze ere is, zozeer dat er niets onbetamelijks in schuilt, wanneer wij ons met de Engelen in het Paradijs rekenen als kinderen Gods, als leden van onze Here Jezus Christus? Door middel van de ootmoed reikt God ons de hand, trekt ons tot Zich, neemt ons op in Zijn schoot. Wij worden niet armer door wat wij Hem toebrengen. Niets is beter voor ons dan het beeld gelijkvormig te worden van Christus, die uit een zeer lage staat verheven is tot een oppermachtige hoogheid. „Al wie zich vernedert, zal eveneens verhoogd worden. Wie zal er dan bezwaar tegen hebben zich te vernederen, aangezien dat het middel is waardoor men opstijgt tot de heerlijkheid van het hemels Koninkrijk? In de wonden van onze Zaligmaker zullen wij ware rust en bestendige veiligheid vinden”.⁸⁾

Wat de verhouding tot de naaste betreft, behoeven wij evenmin te vrezen dat onze nederigheid ons enig nadeel zal berokkenen, of anderen aanleiding zal geven een aanmatigende of hooghartige houding aan te nemen. „Christus verklaart nadrukkelijk dat zij de grootsten zullen zijn, die zich vernederen opdat wij niet zouden denken in welk opzicht ook ons lot te verergeren, wanneer wij vrijwillig afzien van alle grootheid en hoogheid”.⁹⁾ De Apostel Petrus belooft dat allen zullen verhoogd worden die zich verootmoedigd en vernederd zullen hebben. (1 Petr. 5 : 6). Maar, om ons ongeduld en onze haast te bezweren, voegt hij er aan toe: „te Zijner tijd”. Laat ons dus leren voor een tijd gering

en veracht te zijn, want God weet wel wanneer het goede ogenblik voor ons aanbreekt om verhoogd te worden.

Juist in de ootmoed zal God ons Zijn vrede schenken. „Voor U, roept Bernardus uit, blijve de eer onaangestast, mij is het voldoende als ik vrede heb. Ik wijs eer volstrekt af opdat, wanneer ik mij iets aanmatig dat het mijne niet is, ik niet ook verlieze wat mij geschonken is”.¹⁰⁾

Hier volgt dus de juiste omschrijving van de ootmoed:

Hij is werkelijk ootmoedig die tegenover God niets van zichzelf verwacht, zijn broeders niet laatdunkend veracht, niet boven anderen wil uitblinken; maar er tevreden mee is een der leden van Christus te zijn en niets verlangt dan de verheerlijking van zijn Hoofd alleen.

„Alleen ootmoed verhoogt ons en maakt ons groot”.¹¹⁾

1) III, III, 20.

2) III, III, 8.

3) Predicatie over Deut. 5 : 12—14; Opera Calvini XXVI, 291.

4) III, VII, 10.

5) III, VIII, 10.

6) Phil. 2 : 3; Predicatie 10 over Corinthe, Opera Calvini XLIX, 707.

7) Commentaar op 1 Petr. 5 : 5.

8) II, II, 11; III, III, 15; Predicatie over Job 31; Opera Calvini XXXIV 690; Commentaar op Phil. II, 19.

9) Commentaar op Matth. 18 : 4.

10) III, XII, 3.

11) Commentaar op Matth. 18 : 4.

loonpolitiek, waarvoor Knol kiest, wordt dan ook niet gerechtvaardigd. Deze politiek is trouwens zoals de auteur zelf inziet en ook duidelijk stelt, moeilijk uitvoerbaar bij gebreke van statistisch relevante gegevens. Ik zie er wel enig nut in, n.l. als overgangsfase naar een vrije loonpolitiek, omdat het de partners leert dat loon berust op productiviteit. En dat waren we in Nederland, onder de centralistische loonpolitiek, aan het vergeten. Maar voor 't overige zijn er diverse bezwaren:

- a) Eenzijdige uitdeling van de productiviteitswinst aan de bedrijfsgegoten, terwijl „niet-productieven” zoals leraren, predikanten, advocaten, gepensioneerden, weduwen, sociaal zwakken of niets krijgen of achteraf maar moeten trachten iets te bewerkstelligen.
- b) Scheeftrekken van de loonstructuur.
- c) Tendens tot inflatie van het economisch systeem, omdat verstoringen via prijsstijgingen worden opgevangen. In de jongste bestedingsbeperking forceerde men reële loondaling d.m.v. prijsstijging!
- d) De ruilvoet verslechtert voor de onderontwikkelde landen. Deze landen hebben machines en installaties van ons nodig, die steeds duurder worden, mede door de loonpolitiek. Machinebouw is n.l. arbeidsintensief.

We geven met de ene hand economische hulp, die we met de andere (inflatie-) hand terugnemen.

5e. Nog een enkele opmerking over de devaluatie van 1949, die zoals Knol terecht stelt geen bedoelde diefstal was, maar het, naar zijn consequenties, wel degelijk was. Het was vooral een grove fout, waarover R. F. Harrod en D. H. Robertson de staf gebroken hebben. Wat zegt Knol van Harrod's vernietigende kritiek op die devaluatie?*)

6e. Ik heb enige punten van kritiek geformuleerd. Niettemin wil ik — in 't algemeen — m'n grote waardering uitspreken voor het werk, door de auteur verricht. Het hoofdstuk over de loontheorieën is interessant en het overzicht over de loonpolitiek van de na-oorlogse jaren is in kort bestek instructief. Ik hoop niet dat mijn opmerkingen, ten dele voortvloeiend uit een andere theoretische instelling dan die van de auteur, de lezers ervan zullen weerhouden over één en ander goed na- en mee te denken, maar hen daartoe integendeel zullen stimuleren.

H. W. de Jong.

*) R. F. Harrod - Policy Against Inflation, 1958.

PERSSCHOUW

Naar één kerk?

In de kringen van de Wereldraad van Kerken betoogt men steeds dat deze niet streeft naar één „super-kerk”. Over de feiten in deze schreef de heer Warnaar in „Getrouw” het volgende oriënterende artikel.

Een van de vragen waarom het bij de beoordeeling van het streven van de Wereldraad van Kerken gaat, is of hier inderdaad geijverd wordt om te komen tot één Wereldkerk. Dit is zelfs één van de belangrijkste vragen, omdat ieder die deze zaak ernstig neemt, niet zal kunnen ontkennen dat er door de verschillende kerken heel wat van de eigen opvattingen zal moeten worden prijsgegeven, om een dergelijke vereniging in één Wereldkerk mogelijk te maken. En daarbij gaat het dan in vele gevallen niet maar om verschillende gewoonten en bepaalde tradities, maar ook om vragen van principiële betekenis, om stukken van de belijdenis die naar de eerlijke overtuiging van tal van Christenen niet prijsgegeven mogen worden.

Dit is dan ook de oorzaak dat ook door voorstanders van de Wereldraad op verschillende wijzen over deze vragen gesproken wordt. Als men stuit op bezwaarden, die tegenstanders zijn van de één-Wereldkerk-gedachte, maar die toch wel voor een Wereldraad voelen als gespreks-gemeenschap, en misschien ook nog wel als een zekere geloofsgemeenschap, dan komt er spoedig de een of andere uitspraak dat er geen sprake is van het streven naar zo'n Wereldkerk. Maar anderzijds kan niet worden ontkend dat men ook voortdurend stemmen beluisteren kan die aandringen op een dergelijke éénheid, en meermalen ook aangeven hoe deze op de beste en meest efficiënte wijze kan worden verwezenlijkt.

United Evangelical Action, het orgaan van de Amerikaanse National Association of Evangelicals, verklaarde enige tijd geleden openlijk dat de Wereldraad met twee monden spreekt, als over deze dingen gesproken wordt. Het blad

schreef: „Het hangt er maar van af wie van zijn secretarissen spreekt”, en citeert de uitspraak van de Associatie General Secretary: „Niets zou het gezamenlijke vertrouwen van de kerken in elkaar sneller vernietigen dan de verdenking dat een poging werd ondernomen om de een of andere grote nationale kerk of wereldkerk te bouwen. Er is geen enkel voornemen om toe te staan dat dit zou gebeuren”.

Daartegenover stelt United Evangelical Action dan een uitspraak van de Algemeen Secretaris van de Wereldraad die luidde: „De tijd is voorbij dat de oecumenische beweging een beweging was van christelijke mensen, die de een of andere gezamenlijke belangstelling hadden, de een of andere vage welwillendheid tegenover elkaander en een gezamenlijke hoop dat de Kerk in de wereld haar rol zou spelen”.

Het blad wijst er op dat nu ook de Raad zelf gesproken heeft toen in het Centraal Comité dat verleden jaar in Schotland vergaderde een plan werd behandeld voor de éénwording van de kerken, een voorstel dat „niets minder zou inhouden dan de dood en wedergeboorte van vele vormen van kerken zoals we die tot dusver hebben gekend”.

Bisschop Oliver S. Tomkins, Anglikaans bisschop van Bristol, die hielp om de eenheidsformule op te stellen, vertelde aan verslaggevers dat het soort eenheid dat de Wereldraad zoekt een uiterst ver verwijderd doel is. „Maar”, zei hij, „de zaak is vergemakkelijkt door de laatste ontwikkelingen in de Rooms Katholieke Kerk”.

United Evangelical Action meent dat er geen twijfel kan bestaan over de gevolgtrekkingen van deze verklaring. „Het soort 'eenheid' dat de Wereldraad zoekt — hoe ver 'verwijderd' dat ook moge zijn — is de grootste gemene deler, die uiteindelijk zal leiden tot een zich verbinden met de hiërarchie in Rome. De richting waarin de Wereldraad gaat is duidelijk. Met enkele tussenstations is de uiteindelijke bestemming Rome”.

Er zijn andere stemmen die in dezelfde richting wijzen. Een collega van bisschop Tomkins, Dr. S. F. Allison, Bisschop van Chelmsford, Engeland, verklaarde de afgelopen zomer in een rede die hij hield in Christ Church Cathedral in Victoria, B.C., Canada dat het „de taak van de Anglikaanse kerk in onze dagen is op te treden als een „brug” of bemiddelaar tussen de Katholieke kerken van het Oosten en de Presbyteriaanse delen van de christelijke kerk”. Bisschop Allison was van mening dat de Anglikaanse kerk, zoals die nu is zal verdwijnen, en een echte, wereldwijde Christelijke kerk zal zijn tot stand gekomen, als zij deze functie heeft vervuld. Hij zei: „Wij moeten toestaan dat de brugkerk volledig verdwijnt als haar taak is vervuld, en onze identiteit doen opgaan in de éénheid van één kerk”.

Het recept voor het verkrijgen van de één Wereldkerk van bisschop G. Bromley Oxnam, de bekende Methodisten leider in Amerika en één der top-figures uit de Wereldraad is eveneens bekend. Deze zeide reeds enige jaren geleden in een redevoering voor de Methodistische Algemene Conferentie: „De eerste stappen naar eenheid moeten genomen worden door de Protestantse gemeenschappen. De Protestantse kerken moeten de huidige broederlijke en bezielende samenwerking met de Oosters-Orthodoxe Kerken voortzetten tot het tijdstip waarop het Protestantisme zelf verenigd zal zijn. Dan mogen zij vereniging met de Oosters-Orthodoxe kerk overwegen, die naar we biddend hopen, zal kunnen worden bereikt. Wanneer de volle vereniging van Protestantisme en Oosterse Orthodoxie zal zijn bereikt en de Christenen van de wereld nog slechts tot twee kerken behoren, moge de leiding van die dag Christelijk genoeg en schepend genoeg zijn om voor een gemeenschappelijk altaar te knielen, Christus om vergeving te vragen voor de verdeeldheid en, terwijl men met elkander deelt het brood en de wijn van het Heilig Avondmaal, op te staan in Zijn geest om de Heilige Algemene Kerk te vormen waartoe alle Christenen kunnen behoren”.

Een meer recente stem over dit probleem is die van Dr. Eugene Carson Blake, een vooraanstaand leider in de United Presbyterian Church in Amerika en lid van het Centraal Comité van de Wereldraad van Kerken.

Deze stelde in een preek, die hij enige weken geleden hield in de Protestantse Episcopale Kathedraal in San Francisco voor, dat vier van de grootste Amerikaanse Protestantse kerken zich zouden verenigen. Voor deze vereniging zouden volgens Dr Blake in aanmerking komen de Methodisten kerk met 10 miljoen leden, de Protestantse Episcopale Kerk met 3 miljoen, de Verenigde Presbyteriaanse Kerk met 3 miljoen en de Verenigde kerk van Christus met 2 1/4 miljoen leden.

Dr Blake sprak de hoop uit dat dit voorstel nog dit jaar zou worden behandeld op de Generale Synode van de Verenigde Presbyteriaanse Kerk en de drie-jaarlijkse conventie van de Protestantse Episcopale kerk. Hij zag als de kern van dit voorstel dat daardoor zouden worden samengebracht kerken van de katholieke traditie (b.v. de Anglo-Katholieken) en kerken van de hervormde, protestantse en evangelische traditie en dat „zulk een vereniging zou betekenen dat soort van een brede en diepe overeenstemming, die de belofte inhoudt van een veel verder strek-

kende vereniging dan op het ogenblik mogelijk schijnt, en uitzichten zou openen voor een uiteindelijk hereniging van geheel Christus' kerk”.

Dr Blake heeft wel terdege gevoeld dat voor deze vereniging nodig zou zijn dat de kerken bepaalde stukken van de belijdenis zouden loslaten. Zo merkte hij op dat zolang zou worden vastgehouden aan het „Sola Scriptura” (alleen de Schriften) geen brug zou kunnen worden gebouwd tussen Rooms en Protestanten. Bisschop James A. Pike, de bisschop van de kerk waarin Dr Blake zijn bewuste preek hield, betuigde zijn instemming met diens voorstellen.

Aan dit alles zouden nog veel meer stemmen kunnen worden toegevoegd.

Wij willen besluiten met nog een Hollandse stem te doen horen. Voor „Gemeenschap der Kerken”, het maandblad van de Oecumenische Raad van Kerken in Nederland, schreef Ds D. Tjalsma een artikel over Arminius, waarin hij o.a. zegt: „Want het grote probleem van de verwerkelijking van de oecumene in ons land concentreert zich op de vraag, of het mogelijk zal zijn te komen tot één Evangelische Kerk, waarin wij als christenen van verschillende geloofsopvatting elkaar metterdaad verdragen, verrijken en bezielen”.

Ook hier is het ideaal de éne kerk.

En wie de internationale kerkelijke pers met enige zorg leest zal moeilijk kunnen ontkennen dat dit het streven is van verreweg het grootste gedeelte van de leidende figuren in de Wereldraad!

Dat daarbij en daarvoor belangrijke stukken van wat verschillende der kerken tot dusver hebben beleden zullen moeten worden prijsgegeven valt evenmin te ontkennen.

Moge God geven dat Bijbelgelovige kerken en Bijbelgelovige Christenen deze gevaren steeds duidelijk mogen zien.

Confessionalisme

In het „Gereformeerd Kerkblad voor Overijssel en Gelderland” schreef Ds B. Jongeling over dit thema het volgende:

De confessie is de belijdenis der kerk, en aan die belijdenis zijn we gebonden. Zó heeft de kerk in het verleden in de strijd tegen dwalingen het Woord Gods beleden, de banier der waarheid omhooggeheven, der waarheid getuigenis gegeven.

Onze belijdenissen, de drie uit de oude christelijke kerk en de drie uit het reformatische tijdperk, zijn geen theoretische stukken, zij zijn geboren in de concrete worsteling der kerk om de waarheid, zij hebben tegenover dwaling en leugen nagezegd wat het Woord Gods zeide.

Aan die belijdenis zijn we gebonden omdat we aan het Woord Gods gebonden zijn. De belijdenis heeft gezag omdat het Woord Gods gezag heeft. Het gezag der belijdenis is niet een gezag naast dat van het Woord des Heeren. In dié zin moeten we het dan ook niet verstaan, wanneer we in één adem noemen: Schrift en belijdenis. Maar de belijdenis is de echo op de Schrift. Zij wil niet anders zeggen dan wat de Schrift zegt, maar zij heeft dat geformuleerd in de concrete geschiedenis van de kerk, in de concrete strijd der kerk. Die strijd zien we reeds in het Nieuwe Testament. Paulus keert zich tegen hen die afwijken van het Evangelie: rechtvaardig door het geloof alleen! Johannes keert zich tegen dwaalgeesten. En ook in later tijd, wanneer de Schriftopenbaring voltooid is, komen er dwalingen op, waartegen de kerk om der waarheid wil positie moet kiezen. Zij is geroepen om het Woord te bewaren. En dát heeft zij gedaan in de belijdenissen. Daarin ging het om niets anders dan om bewaring van het Woord. Tegen de opnieuw ingeslopen dwaling dat we niet alleen door het geloof gerechtvaardigd worden. Tegen de dwaling van menselijke regeermacht in de kerk. Tegen de dwaling van „natuur en genade”, waaruit voortvloeide de verwerping van de kinderdoop en de verwerping van het overheidsgezag. En tegen nog andere dwalingen.

Er zijn geestelijke stromingen die niets van een belijdenis moeten hebben. Dat is mensenwerk, zeggen ze. We moeten ons alleen houden aan de Schrift. Maar daarmee wordt miskend, dat de belijdenis slechts wil zijn de echo op de Schrift. En miskend wordt de geschiedenis der kerk waarin de Geest de kerk heeft geleid in de waarheid.

Maar nu moeten we voorzichtig zijn. Er zit iets goeds in, wanneer de aandacht erop gevestigd wordt, dat de belijdenisgeschriften mensenwerk zijn. Ze zijn niet geïnspireerd zoals de Heilige Schriften. En daarom blijven ze appellabel aan de Schrift.

De Gereformeerden hebben steeds erkend dat de belijdenis voor correctie vatbaar is. Dat blijkt wel uit de schrapping van de bekende 21 woorden uit art. 36 van de Geloofsbelijdenis. Afgezien van de vraag of deze schrapping juist was, of de 21 woorden wel zo laakbaar waren als men toen meende, uit het feit van de schrapping blijkt, dat de Gereformeerde kerken openstonden voor kritiek op de belijdenis.

Voorts moeten we niet uit het oog verliezen, dat een belijdenis de kenmerken van haar tijd draagt. In artikel 4 van de Ned. Geloofsbelijdenis wordt de brief aan de Hebreëen genoemd onder

de brieven van Paulus. Ik denk dat niemand onder onze predikanten nog aanneemt, dat deze brief van Paulus afkomstig is. Het staat er ook niet in. De geloofsbelijdenis heeft hier eenvoudig weergegeven de toen geldende opvatting, die hieromtrent heerste, gelijk ook de Statenvertaling dat doet in het opschrift boven die brief. Zijn nu al deze predikanten ontrouw ten opzichte van de belijdenis? Schenden zij hiermede de ambtseed, die zij hebben afgelegd? Ik geloof het niet. Want de belijdenis belijdt daar niet, dat de brief aan de Hebreëen van Paulus afkomstig is, zij belijdt slechts dat de brief aan de Hebreëen behoort tot de kanonieke boeken der Heilige Schrift.

In het tellen van de brief aan de Hebreëen onder de brieven van Paulus komt uit de toenmalige stand van de Bijbelwetenschap.

Nu is confessionalisme dit, dat men wil binden aan de belijdenis óók naar haar termen en formuleringen, waarin uitkomt een bepaalde opvatting van een bepaalde tijd. Confessionalisme is het, wanneer we zeggen: u moet geloven dat de brief aan de Hebreëen een brief van Paulus is, terwijl dit toch nergens in Gods Woord gezegd wordt.

Ik heb wel eens van zeer achtenswaardige zijde horen beweren, dat de uitspraak: buiten de kerk geen zaligheid, waarover onder ons zo nog al een en ander te doen is geweest en soms nog is, eigenlijk een Rooms insluipsel is in de belijdenis. Deze uitspraak is afkomstig van Cyprianus, bisschop van Carthago in de derde eeuw na Christus, die zeer geijverd heeft voor de erkenning van het hiërarchisch georganiseerde instituut als de kerk, die dus mede de grondslag gelegd heeft voor de pauselijke macht en voor de Roomse kerkidee.

Ik wil waarlijk wel de uitspraak „buiten de kerk geen zaligheid” verdedigen, ook nog met afwijzing van het schema zichtbare-onzichtbare kerk, als men, mij bindend aan dit stuk der belijdenis, maar niet wil vastleggen, dat wie geen lid is van dit of dat instituut niet zalig wordt. Dat heeft de Ned. Geloofsbelijdenis niet willen uitspreken.

En zo heeft de Catechismus, sprekende van de wederopstanding des vlees, niet willen vastleggen: de mens bestaat uit lichaam en ziel, twee delen die hier en nu saamgevoegd zijn en straks van elkaar gescheiden worden. De Catechismus heeft hier gesproken in de termen van zijn tijd, hij heeft willen belijden dat er na het sterven niet eerst een vagevuur komt waarin we een tijdlang zouden moeten verkeren, zoals de Roomsen dat beweerden. Hij heeft ook hier willen doortrekken de lijn van het Evangelie: de volkomen zaligheid is in Jezus Christus, en die omvat ons ganse bestaan.

We moeten niet confessionalistisch worden door elkaar te gaan binden aan termen, formuleringen, uitdrukkingen van de belijdenis, die als zodanig het stempel dragen van het inzicht van een bepaalde tijd.

Calvijn heeft eens pertinent geweigerd zich door ondertekening te binden aan bepaalde termen van de belijdenis van Athanasius, waarop hij ervan beschuldigd werd dat hij de oude belijdenisgeschriften niet erkende. En dat heeft Calvijn volgehouden.

Wij moeten deze dingen bedenken, nu tegen ds Telder, die een boek heeft geschreven over „Sterven... en dan?” beschuldigingen worden ingebracht.

Het is goed dat Ds Jongeling op het gevaar van het Confessionalisme attendeert.

De kerk wordt altijd bedreigd door twee gevaren: het **afdoen** van het Woord des Heren en het **bijdoen** bij het Woord des Heren.

Over beide kwaden gaat het oordeel des Heren: Ik betuig aan een ieder, die de woorden der profetie van dit boek hoort: Indien iemand hieraan **toevoegt**, God zal hem toevoegen de plagen, die in dit boek beschreven zijn; en indien iemand **afneemt** van de woorden van het boek dezer profetie, God zal zijn deel afnemen van het geboorte des levens en van de heilige stad, welke in dit boek beschreven zijn. (Op. 22: 18, 19).

Het zal moeilijk uit te maken zijn, welke zonde — het **afdoen** van of **bijdoen** bij Gods Woord — de kerk de grootste ellende heeft berokkend.

De roomse kerk is de machtige organisatie van een kerk die **bijdoet** bij het Woord.

Het conflict tussen gereformeerden en lutheranen was van meet af een conflict ontstaan hierdoor, dat de lutheranen bij het woord Gods omtrent het avondmaal iets **bij deden**; nl. dat Christus daarbij lichamelijk aanwezig zou zijn.

Alle misère in de gereformeerde kerken over verbond en doop ontstond steeds omdat men bij Gods Woord daaromtrent iets wilde **bijdoen**, namelijk die idee van een volle of niet volle doop, een voorwaardelijke en een onvoorwaardelijke belofte enz.

Dit bijdoen bij het woord is confessionalisme. De roomse kerk heeft een dik boek vol met leeruitspraken, die onfeilbaar zijn en nooit kunnen veranderd worden. En dat is vol met uitspraken, die boven de Schrift uitgaan, met vele die tegen de Schrift ingaan.

Hierin hebben we beide vormen van confessionalisme tegelijk.

Want dat is in de eerste plaats het **meer** vaststellen als belijdenis der kerk dan wat in Gods Woord wordt gezegd.

En in de tweede plaats is het het aan de confessie **méer gezag** toekennen dan haar naar haar aard toekomt. Dit is het canoniseren van de confessie. En dat is confessioneel en kerkelijk bederf.

Het komt er vooral op aan dat zij die zich vrijmaakten van „boven-schriftuurlijke bindingen” niet weerkeren tot deze zonde.

C. V.

VAN HIER EN GINDS

Lenin — de meest vertaalde schrijver aller tijden

George V. Allen, Directeur van de United States Information Agency verklaart: „Het gaf me werkelijk een schok toen ik ontdekte dat Nikolai Lenin de meest vertaalde schrijver van alle tijden is. Zijn geschriften, tezamen met die van andere aanhangers van het communisme zijn vandaag een van de belangrijkste exportartikelen van Rusland. Ieder jaar worden meer dan 30 miljoen exemplaren uitgegeven van Russische boeken, die in 26 talen vertaald zijn.

Een dergelijk bericht herinnert aan wat de kleinzoon van Ghandi zei: „De buitenlandse zendelingen hebben de mensen van India leren lezen, maar de communisten hebben gezorgd voor de literatuur”.

Communistische propaganda in China

Raoul Levy, een Franse film-producent, die naar China geweest is om een gedeelte van een film over het leven van Marco Polo op te nemen, heeft medegedeeld dat studenten uit 93 landen en rassen-minderheden ingeschreven zijn aan een bijzondere school in communistisch China, waar de kunst van politieke agitatie wordt onderwezen. Hij zei dat de ingeschrevenen aan de „School voor Agitators” daar geweest waren voor perioden van enkele weken tot vijf jaar.

Christendom op Formosa

Heden groeit het aantal inwoners in dit land. Maar het aantal christenen groeit nog meer. De „New York Times” bericht: Dat de mensen zich tot het christendom wenden, is in geheel Taiwan waar te nemen, vooral aan de oostkust. Naar schatting zijn 60 tot 80% van de 150.000 stammen van het oostelijke Taiwan christenen. Ca. 300 eenvoudige evangelie-hallen tekenen zich af tegen de bergglooiingen en in de vlakten. Wel moet men vermelden, dat de katholieken nog een groter groei van de kerken kunnen aantonen. Vaak gaan hele dorpen over naar het katholicisme”.

Het aantal christenen in Taiwan schat men tegenwoordig op 400.000, daarvan zijn er 230.000 protestant, 170.000 rooms-katholiek. (Aan het eind van de 2de wereldoorlog waren er slechts 30.000 protestanten en 8.000 rooms-katholieken). Buitenlandse zendelingen zijn er 1200 in getal, waarvan juist de helft protestant en de andere helft katholiek is.

Revisie van de Hebr. Bijbel

De Hebreeuwse universiteit te Jeruzalem is voornemens een zeer omvangrijke bijbel uit te geven. Het zal echter verscheidene tientallen jaren duren, alvorens deze compleet zal zijn, zo werd door de voorzitter van het curatorium van de universiteit, prof. Benjamin Mazar, bekendgemaakt.

Het plan omvat de uitgave van een nieuwe wetenschappelijke, doch bevattelijke uitgave van de Bijbel, gebaseerd op de dode-Zee-rollen, de Samaritaanse Pentateuch, het onlangs ontdekte manuscript van de massoréet Ben Asjer, Bijbelteksten die in de Misjna zijn aangetroffen en rolfragmenten die in universiteiten en laboratoria over de gehele wereld zijn verspreid.

Reeds werkt een groep deskundigen aan het boek Jesaja, dat het eerst zal worden gepubliceerd en naar men verwacht in 1965 voltooid zal zijn. Onder hen die dit project zullen financieren bevinden zich Edmond de Rothschild, de Litauer Foundation en het Israëliësche ministerie van onderwijs.

KERKNIEUWS

Peremptoir examen. Door de classis Noord-Brabant en Limburg werd peremptoir geëxamineerd en toegelaten tot de dienst des woords en der sacramenten kand. G. van Keulen, beroepen predikant van Waardhuizen.

Garnizoenskerken. Donderdag 27 april j.l. werd te Amersfoort de jaarlijkse landelijke contactvergadering van de Gereformeerde garnizoenskerken gehouden.

De vergadering stond onder leiding van de vice-voorzitter van de C.C.G.G. ds J. v. d. Wie-

KRITISCHE KRABBEL

Huisbezoek

Het geschiedde in de dertiger jaren, vlak voor de oorlog.

We kregen huisbezoek. We waren pas getrouwd. De broeders ouderlingen werden hartelijk ontvangen en kregen koffie + een sigaar. Er werd als — lange — inleiding heel wat gesproken over van alles en nog wat. Over huis, werk, en de alom bekende feiten van de dag in kerk en wereld. Toen begon „het”. Een broeder vroeg of ik vooring in het gebed bij de maaltijd. Of ik daarbij uit de bijbel las, of we een bepaald dagblad lasen en van bepaalde organisaties lid waren. Over de noodzaak en betekenis daarvan werd een en ander gezegd.

Daarna was „het” afgelopen.

Mijn vrouw vroeg: Is dat nu huisbezoek?

* * *

Het geschiedde onlangs.

We kregen huisbezoek. Het gehele gezin was aanwezig. De broeders ouderlingen werden hartelijk ontvangen. Ze kregen koffie + een sigaar. Er werd — als een lange inleiding heel wat gesproken over de actuele gebeurtenissen in de wereld en in de kerk. Toen begon „het”. Een der broeders vroeg of ik vooring in gebed en „aan tafel” geregeld „de Schrift” las. En voorts of we een bepaald dagblad lasen en van bepaalde organisaties lid waren. Over de noodzaak en de betekenis daarvan werd een en ander gezegd.

Daarna was „het” afgelopen.

Een van mijn kinderen vroeg: Als je nu op al die vragen ja kunt zeggen ben je dan een echt gelovige, een waar kind van God?

Frater weet heel goed, dat er ook andere huisbezoeken gebracht worden als hij hier noemde. Maar die laatste komen ook voor! En met het oog daarop vraagt hij: is dat nu doorgaande reformatie?

Frater.

len. Door 's Heren gunst mogen we vandaag onze 8e landelijke vergadering houden, merkte hij in zijn openingswoord op. Daar zijn we dankbaar voor. Dankbaar, dat we ook op deze bijeenkomst ons werk mogen doen. Ons werk is niet het oplossen van een vrijetijdsprobleem, maar het voornaamste is te trachten onze broeders in militaire dienst tot steun te zijn, opdat ze ook mede daardoor voor de Kerk van Christus bewaard mogen blijven.

Uit het jaarverslag van de secretaris bleek dat naast het reeds bestaande werk ook weer nieuwe taken zijn aangepakt, zoals het organiseren van streekvergaderingen voor werkers onder de militairen, het helpen leggen van contacten in La Courtine en het zenden van geluidsbandjes met preken en „gesproken groeten” naar de militairen in Nieuw-Guinea.

In de middagvergadering hield majoor ds H. J. Zwarts een causerie over: „Wat wil het Humanistisch verbond met betrekking tot de geestelijke verzorging in het leger”. Het Humanistisch verbond streeft ernaar om in de krijgsmacht evenzeer als de R.K. en de protestantse kerken een eigen geestelijke verzorging te mogen organiseren en wel door het aanstellen van geestelijke raadsmanen voor geestverwanten in het leger en wel zeer bepaald voor de onkerkelijken.

De minister van defensie heeft onlangs hun verzoek afgewezen daar hem, na een door hem ingesteld onderzoek gebleken is, dat hieraan geen ernstige behoefte bestaat. Hoewel de spreker blij was met deze beslissing kon hij zich toch niet aansluiten bij de argumentatie van de minister. Qua beginselverklaring heeft het Humanistisch verbond geen recht op geestelijke verzorging zoals die door de Nederlandse overheid steeds is gezien. Het Humanistisch verbond beroept zich op het neutraliteitsprincipe. Dit is een fictie, want het Humanistisch verbond is in wezen areligieus. Voor de humanist is het Christendom onaanvaardbaar en een overwonnen standpunt. Geloof in God is voor hem niet te aanvaarden, overbodig en schadelijk.

Tenslotte waarschuwde de spreker de ouders hun kinderen geen toestemming te verlenen de driedaagse vormingsconferenties van het Humanistisch verbond bij te wonen, ook al lijken deze drie extra verlofdagen voor de militairen bijzonder verleidelijk.

VAN DE GENERALE SYNODE

De 4e synodeweek

Ons overzicht van de 3e synodeweek eindigde met de radio-uitzending van kerkdiensten. Op vrijdag 28 april is de synode begonnen met de behandeling van het rapport van de deputaten der vorige gen. synode voor de zaak der radio-

uitzending enz. Wij vertelden dat de synode op die vrijdag breed is gaan spreken over de toevoeging die deze deputaten zich veroorloofd hadden bij de officiële naam der Kerken te stellen voor het gebruik voor de microfoon van de N.C.R.V. Die vrijdag is de synode niet verder gekomen met de behandeling van het, stellig belangrijke rapport van deze deputaten dan te spreken over de naam der Kerken, een onderwerp dat, naar de mening van uw verslaggever, hierbij slechts zijdelings aan de orde kwam. In deze 4e week is deze belangrijke zaak van de radio-uitzendingen, waarbij ook de mogelijkheden die de televisie biedt nog ter sprake moeten komen, niet verder in behandeling geweest. Andere zaken gingen in deze week voor. Het zij mij vergund nog even terug te komen op de lichte spot, waarmee uw verslaggever het overzicht toen beëindigde. Deze lichte spot, die ook zelfspot inhield, voorzover uw verslaggever als medelid der synode bij de arbeid van die dag zelf voor zijn deel ook betrokken was, diende niet om enig lid der vergadering in het zonnetje te zetten. Dit zij hier nadrukkelijk even gesteld. Het spijt mij, dat die gedachte kon opkomen door mijn ietwat spottende beeldspraak. Meer dan er stond, hale niemand er uit. Men late ruimte voor een glimlach bij kritiek en twijfel niet aan de welwillendheid jegens elkaar, en van de leden der synode onder elkaar. Die is er gelukkig op deze meeste vergadering met en bij verschil van inzicht op allerlei punten. En die broederlijke welwillendheid kan ook wel tegen een duwtje als dat zo eens gegeven wordt.

Het voorstel Noord-Holland

De 4e synodeweek (2 tot en met 5 mei) begon met een voltallige openbare vergadering op dinsdagavond, waar het voorstel van de part. synode van Noord-Holland met betrekking tot de behandeling van de z.g.n. „zaak Goossens” en de zaak „de Soembanese Kerken” door deze gen. synode, in behandeling kwam. Wij laten dit voorstel hier eerst volgen. Het spreekte voor zichzelf. Behoeft geen nadere toelichting. Het is kort en duidelijk geformuleerd zo dat zelfs de vrouw van dominee zo en zo, die veel in de keuken moet vertoeven en geen tijd heeft om met de soms ingewikkelde synodale terminologie op de hoogte te komen, het kan begrijpen. Dit beeld is van een geacht synodelid wiens naam we maar verzwijgen.

Hier volgt het voorstel.

De revisieverzoeken die betrekking hebben op de zogenaamde „zaak-Goossens” en op „de Soembanese Kerken” in handen te stellen van een daartoe door de Synode te benoemen „deputaatschap” voor deze bezwaren,

en aan dit deputaatschap de opdracht te geven al de desbetreffende verzoeken en klachten nauwkeurig te onderzoeken die zoveel als mogelijk is te doen wegvallen en op de volgende Generale Synode over haar arbeid te rapporteren;

- overwoog hierbij,
- a. dat de zogenaamde „zaak-Goossens” en de zaak „de Soembanese Kerken” reeds op twee achtereenvolgende Generale Synodes hebben gediend;
- b. dat deze zaken, zoals gebleken is, niet door besluiten van een meerdere vergadering tot een partijen bevredigende oplossing gebracht konden worden;
- c. dat de duur van een Generale Synode om praktische en principiële redenen binnen beperkte grenzen dient te worden gehouden;
- d. dat anderzijds de revisie-verzoekende kerkeraden en leden onzer kerken, recht hebben op een nauwkeurig onderzoek van hun klachten en verzoeken.

De synode heeft deze voorslag van Noord-Holland verworpen. Zij was na ampele bespreking van oordeel dat van de bovengenoemde verzoeken (die betrekking hebben op beide genoemde zaken) niet door een speciaal daartoe te benoemen deputaatschap, maar door die synode aan welke zij gericht zijn, moet worden kennisgenomen”. Alzo komen de bezwaarschriften betreffende deze zaken bij de synode ter tafel niet alleen, maar zal van deze bezwaarschriften door de synode kennis worden genomen, en bij elk stuk zal opnieuw moeten worden bekeken of het, wat zijn inhoud aangaat, ontvankelijk kan worden verklaard. Dat is een winstpunt voor allen, die de mening zijn toegedaan dat stukken betreffende deze zaken door deze synode (opnieuw) in behandeling moeten worden genomen. Dit „opnieuw” betekent natuurlijk niet dat deze synode van Assen, maar wel dat vorige synodes deze zaken reeds in behandeling gehad hebben.

Werkwijze generale synoden

Een volgend punt was een voorstel betreffende de z.g.n. „werkwijze” van de gen. synodes. Het voorstel kwam van de kerk te Wageningen. Deze kerkeraad had aan de synode een vrij uitvoerige brief geschreven over dit onderwerp. Hij betoogde dat de duur der gen. synodes de laatste tijd — zeer lang pleegt te zijn. Dit — aldus de kerkeraad — brengt vele nadelen mee als: beperking van de mogelijkheden der afvaardiging en veelvuldige vervanging van afgevaardigden door secundi; voorts hoge kosten; langdurige ont-

trekking van ambtsdragers aan hun werk in de gemeenten. En zo voorts. Vervolgens deed de kerkeraad uitvoerige voorstellen teneinde te komen tot efficiënter werkwijze ter synode. De gen. synode heeft echter de voorstellen betreffende werkwijze niet werkelijk efficiënter geacht. Vooral dit heeft de synode op voorstel van haar commissie uitgesproken, dat als vaste regel geldt en moet blijven gelden, dat elke synode zelf de volgorde van haar werkzaamheden en haar methodiek regelt. Men kan de wijze waarop een kerkelijke vergadering de aan haar ter behandeling toevertrouwde zaken, wil aanvatten en wil behandelen, niet gemakkelijk gaan voorschrijven in vaste regels en methoden. De synode besloot aan de kerkeraad een antwoord-brief te schrijven.

Intussen zal iedereen de door de kerkeraad opgesomde en hier boven weergegeven bezwaren van lange duur onzer gen. synodes onderschrijven. Wie weet raad te schaffen? Wat vaker gen. synode en wat minder zaken op haar tafel door bijvoorbeeld de appellzaken van gemeenteleden bij de part. synodes te doen eindigen als laatste instantie. Dit laatste zijn geen „uitspraken” van de gen. synode, maar „overleggingen des harten” van uw verslaggever. Dat inzake dit punt eens wat zal moeten veranderen staat toch wel vast, naar ons aller opinie, dunkt me.

Geestelijke verzorging militairen

Weer een belangrijke zaak. De term „geestelijke” in dit verband is voor kritiek vatbaar, maar wordt hier gebruikt omdat het nu eenmaal een „staande uitdrukking” is en men kan wat z'n woordgebruik betreft niet uit de wereld gaan. De overheid gebruikt deze term en in deze zaak gaat het over contacten met de militaire overheid inzake de kerkelijke en christelijke belangen van onze jongens die in militaire dienst verkeren.

Woensdagmorgen werd deze zaak in een voltallige openbare zitting behandeld. We moeten hier even vermelden, dat de gen. synode van Amersfoort, 1948, besloten heeft voor de Geestelijke verzorging van Militairen geen nieuwe deputaten te benoemen. Nu was ter synode een verzoek van de kerkeraad te Assen, wederom deputaten voor deze zaak te benoemen. Dit kerkeraadverzoek werd gesteund door de classis Assen, de part. synode van Drenthe en de kerk te Zeist, terwijl van de kerk te Nieuwendam-Amsterdam-Noord het verzoek was binnengekomen geen nieuwe deputaten te benoemen. De gen. synode heeft, weer na brede bespreking, besloten aan het verzoek van de kerkeraad te Assen te voldoen. Bij de bespreking van dit punt werd door een der synodeleden opgemerkt, dat het bij de behandeling van deze zaak, de schijn had alsof het over de belangen van de veldpredikers ging in plaats van over de christelijke belangen van onze jongens die in militaire dienst zijn. Terecht werd hem te verstaan gegeven dat dit een tegenstelling is, die geen zin heeft. Er zit bij de benoeming van reserve-velpredikers meer dan één moeilijkheid. Er is geen officiële instantie die onze gezamenlijke kerken vertegenwoordigt, bij welke de overheid advies kan inwinnen wanneer zij een of meer predikanten uit onze kerken, zoekt aan te werven als tijdelijk ambtenaar in haar dienst voor de z.g.n. „geestelijke verzorging” van de militairen. Er is geen instantie die met de betrokken kandidaten voor een benoeming tot overheids-ambtenaar-voor-de-verzorging-van de „geestelijke belangen”, overleg kan plegen. De synode besloot zoals reeds gezegd werd, deputaten te benoemen. Dit alles geschiedde uitgaande van de feitelijke situatie. Een enkeling deed een zwakke poging de hele zaak van het veldpredikerschap in de huidige constellatie van de vele-kerken en de overheid in de discussie te betrekken, maar de synode gevoelde daar, m.i. terecht niet voor. Zulk een discussie over deze complete-materie zou zonder een degelijke voorbereiding slechts tijdverlies voor de synode meebrengen.

Vermenigvuldiging van bezwaarschriften

Een kleine zaak was het verzoek van de part. synode van Friesland te besluiten dat indieners van bezwaarschriften bij de gen. synode verplicht zouden worden hun desbetreffende stukken in zoveel exemplaren bij de gen. synode in te dienen als deze synode leden telt, een en ander met de bepaling dat een verzoek om vergoeding van de onkosten van deze inzending aan de gen. synode kan worden gericht. De synode besloot aan dit verzoek niet te voldoen. De synode overwoog daarbij:

1. dat een regeling als door de Particuliere Synode van Friesland 1960 ten aanzien van de Generale Synode wordt voorgesteld, gevaren zou kunnen oproepen voor de rechtszekerheid van appellanten ten aanzien van de ontvankelijkheid van hun appèl;
2. dat de werkwijze van de Generale Synode het niet noodzakelijk maakt, dat bezwaarschriften in een aantal als door de P.S. van Friesland bedoeld op haar tafel wordt gelegd, omdat de inhoud dier bezwaarschriften via de werkrapporten van de commissies ter kennis van alle synodeleden wordt gebracht;
3. dat een dergelijke regeling bovendien de taak van de roepende Kerk nodeloos zou verzwaren;

4. dat de beantwoording van de vraag op appellanten voor vergoeding van de door hen voor vermenigvuldiging van hun bezwaarschriften gemaakte kosten in aanmerking kunnen komen tot allerlei verwickelingen aanleiding kan geven.

De zogenaamde „samenspreking” met de gebonden Kerken

Donderdagavond 4 mei is een begin gemaakt met de voorlezing en bespreking van het rapport van commissie 4 betreffende de ingekomen stukken met betrekking tot het hierboven genoemde punt. Er was een zeer groot aantal stukken van kerkelijke vergaderingen en van particulieren, welke stukken men kan aanduiden als reacties op het besluit, genomen door de Utrechtse synode, 1959, der niet vrijgemaakte Geref. Kerken, inzake een mogelijke hereniging van beide kerkengroepen. Er is die donderdagavond een vrij lange bespreking geweest over het door de commissie voorgestelde n.l. al deze stukken in behandeling te nemen, daarbij inbegrepen de missive van de Utrechtse synode bovengenoemd. Niet dat er iemand tegen was de stukken, inclusief dat van de Utrechtse synode, in behandeling te nemen. De vrij langdurige bespreking liep over formele kwesties die we onze lezers maar zullen besparen. Het is blijkbaar nu eenmaal niet mogelijk om te vergaderen zonder langdurige discussies over formele punten. Dat is speciaal op kerkelijke vergaderingen niet mogelijk, en, naar mate deze vergaderingen breder van karakter worden, schijnt de mogelijkheid om het zonder dit soort discussies te doen verder uit het gezicht te raken. Dit is een dier dingen waarbij men zich ter synode en in de kerken, maar bij moet neerleggen. Doet men dat niet dan houdt men de vergadering en de kerken nog langer op. Besloten werd de missive van de Utrechtse synode en alle daarop betrekking hebbende stukken in behandeling te nemen.

De hoogleraren Jager en Veenhof

Bij de aanvang van deze donderdagavondzitting die een openbare zitting was, deelde de praeses der synode mee, dat, gelet op het belang van de zaak en gezien het feit, dat, naar sommiger gevoelen, er verschil van inzicht zou bestaan, de hoogleraren dr. H. J. Jager en C. Veenhof op de hoogte waren gebracht van het feit, dat het z.g.n. punt samenspreking aan de orde kwam. Men weet dat deze beide hoogleraren de vergaderingen der synode niet plegen bij te wonen als z.g.n. „prae-adviseurs”. Op de uitnodiging door de roepende kerk vóór de aanvang van de synode tot alle hoogleraren gericht de vergaderingen als adviseurs bij te wonen, hebben deze beide hoogleraren geantwoord, dat zij niet de bedoeling hadden de vergaderingen der synode geregeld bij te wonen, maar dat zij de synode, indien deze dat wenste en het hun mogelijk was, gaarne van advies wilden dienen over een of andere zaak, die speciaal het terrein van hun studie betrof. In het nummer van „Opbouw” d.d. 14 april, hebben we dit meegedeeld. Nu dienen we hier op te merken dat de beide hoogleraren die donderdag niet zijn uitgenodigd door de synode. Aan het eind van deze donderdagavond kwam uit de vergadering het voorstel, gedaan door een der ouderlingen, beide hoogleraren door de synode te doen uitnodigen. Dit voorstel is de volgende morgen even in bespreking geweest met als resultaat, dat de voorsteller zijn voorstel terugnam. Het lijkt niet ondienstig deze feiten even mee te delen omdat gemakkelijk onjuiste geruchten verspreid worden over deze aangelegenheid.

J. M.

AANBIEDING 2e HANDS BOEKEN

| | |
|--|---------|
| Catechismus, Dr B. Wielenga, 2 dln | f 14.50 |
| idem, H. A. van Andel, 2 dln | „ 11.50 |
| idem, E. Voto, Dr Kuiper, 4 dln | „ 12.50 |
| idem, Bastingius | „ 6.50 |
| idem, J. Barueth | „ 6.50 |
| idem, H. Hoekstra | „ 5.50 |
| idem, Dr F. v. d. Meer | „ 6.50 |
| idem, Barges-Theleman | „ 7.50 |
| idem, J. Bavink, 2 dln | „ 5.50 |

NIEUW. Levensbeschouwing van Prof. Dr K. J. Popma, nu nog leverbaar à „ 14.50 per deel bij intekening. Na verschijning van deel III wordt de prijs per deel f 17.—

F. DAM, BOEKHANDEL EN ANTIQUARIAAT, Rijksstraatweg 77 - Postbus 11 - Buitenpost
Giro 80.18.46 - Telefoon 05115-534

Drukkerij Steenbergen

ZEIST - TELEFOON 03404-2452

★

Periodieken
Boekwerken
Handelsdrukkerij